പാളയം മാർക്കറ്റ്,
തിരുവനന്തപുരം കോർപ്പറേഷൻ
2021 ജൂലൈ

അദ്ധ്യായം II

ആസൂത്രണവും സാമ്പത്തിക നിർവ്വഹണവും

അദ്ധ്യായം II

ആസൂത്രണവും സാമ്പത്തിക നിർവ്വഹണവും

യുഎൽബിയിൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുന്ന മുനിസിപ്പൽ ഖരമാലിന്യത്തിന്റെ (എംഎസ്ഡബ്ല്യു) അളവും ഘടനയും മാലിന്യ പരിപാലനത്തിന് വേണ്ടി സ്വീകരിക്കാവുന്ന ശേഖരണ, സംസ്കരണ, നിർമ്മാർജ്ജന മാർഗ്ഗങ്ങളെ നിശ്ചയിക്കുന്നു. യുഎൽബികൾ അവയുടെ അധികാര പരിധിയിൽ ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ അളവ് തിട്ടപ്പെടുത്തുവാൻ വേണ്ടി സർവ്വേയൊന്നും നടത്തിയിട്ടില്ല. സ്വന്തം അധികാര പരിധിയിൽ ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന വിവിധതരം മാലിന്യങ്ങളുടെ അളവിനെ സംബന്ധിച്ചുള്ള വിവരങ്ങൾ യുഎൽബികൾ സൂക്ഷിച്ചിരുന്നില്ല. സൃഷ്ടിക്കപ്പെടുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ വ്യാപ്തി തിട്ടപ്പെടുത്തുവാൻ യുഎൽബികൾ ആളോഹരി ഉൽപാദനം/ജനസംഖ്യാ നിർണ്ണയ മാർഗ്ഗമാണ് അവലംബിച്ചത്. മൂന്ന് വിവിധ സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്നുള്ള വിവരങ്ങൾ പ്രകാരമുള്ള ഖരമാലിന്യഘടനയുടെ വിശദാംശങ്ങൾ താരതമ്യം ചെയ്തപ്പോൾ ഘടകാംശങ്ങളിൽ സാരമായ വ്യതിയാനമുള്ളതായി വെളിപ്പെട്ടു.

എസ്ഡബ്ല്യുഎം ചട്ടങ്ങളിൽ നിർദ്ദേശിച്ച പ്രകാരമുള്ള ഖരമാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജന പദ്ധതികളോ കണ്ടിൻജൻസി പ്ലാനുകളോ ഉപനിയമാവലികളോ യുഎൽബികൾ തയ്യാറാക്കിയിട്ടില്ല. ഓഡിറ്റ് പരിശോധന നടത്തിയ യുഎൽബികൾ തയ്യാറാക്കിയ ഡീറ്റെയിൽഡ് പ്രോജക്ട് റിപ്പോർട്ടുകളിൽ (ഡിപിആർ), അവയുടെ പരിഷ്കരണം അനിവാര്യമാക്കും വിധം, ധാരാളം പോരായ്മകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. ഡിപിആറുകൾ തയ്യാറാക്കാത്തതിനാലും യഥാസമയം സമർപ്പിക്കാത്തതിനാലും, പതിനൊന്ന് യുഎൽബികൾക്ക് ₹45.82 കോടിയുടെ കേന്ദ്രവിഹിതം ലഭിച്ചില്ല. സേവനതല അളവുകോലുകളെ അവലംബിച്ച് യാഥാർത്ഥ്യത്തിലൂന്നിയ പ്രകടന നിർണ്ണയം യുഎൽബികൾ നടത്തിയില്ല. മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തോട് തദ്ദേശ ജനസമൂഹത്തിനുണ്ടാകേണ്ട സുസ്ഥിരമായ പെരുമാറ്റ വ്യതിയാനം ഉറപ്പുവരുത്തുവാൻ യുഎൽബികൾ ഏറ്റെടുത്ത വിവര വിജ്ഞാന വിനിമയ പ്രവർത്തനങ്ങൾ പര്യാപ്തമായിരുന്നില്ല.

ഖരമാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തെ സംബന്ധിച്ച യുഎൽബികളുടെ സമ്പദ്പരിപാലനം, തനതു വരുമാനം, വികസന (പൊതു) ഫണ്ട്, എസ്ബിഎം (അർബൻ) ഫണ്ട്, സർവ്വീസ് സെസ് എന്നിവയുടെ വിനിയോഗത്തിലുണ്ടാകേണ്ട മെച്ചപ്പെടുത്തലിനുള്ള സാധ്യതയെ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നു. ഹരിതകർമ്മസേനകൾ മുഖേന നൽകുന്ന സേവനങ്ങൾക്ക് പൊതുജനങ്ങളിൽ നിന്നും/സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നുമുള്ള യൂസർ ഫീയുടെ പിരിവ് കൂടി യുഎൽബികൾ ഉറപ്പുവരുത്തേണ്ടതാണ്. ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ ഫലപ്രദമായ നിർണ്ണയത്തിന്റെ വിഷയം യുഎൽബികൾ മുൻഗണനാടിസ്ഥാനത്തിൽ പരിഗണിക്കേണ്ടതാണ്. നിലവിലുള്ള ധന സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്നും പരമാവധി വരുമാനം ഉണ്ടാക്കാനായി വിവര വിജ്ഞാന വിനിമയ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ശക്തിപ്പെടുത്തേണ്ടതും സമ്പദ്പരിപാലനം കാര്യക്ഷമമാക്കേണ്ടതുമാണ്.

2.1 മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനുള്ള തന്ത്രവും ആസൂത്രണവും

2.1.1 മാലിന്യത്തിന്റെ ഉൽപാദനവും നിർണ്ണയവും

മുനിസിപ്പൽ ഖരമാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനം (എംഎസ്ഡബ്ല്യുഎം) മാനുവൽ പ്രതിപാദിക്കുന്നത് എന്തെന്നാൽ യുഎൽബികളിൽ ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ (എംഎസ്ഡബ്ല്യു) അളവും ഘടനയുമാണ്, മാലിന്യ

സംസ്കരണത്തിനായി സ്വീകരിക്കാവുന്ന ശേഖരണ, സംസ്കരണ, നിർമ്മാർജ്ജന മാർഗ്ഗങ്ങൾ നിർണ്ണയിക്കുന്നത്.

ദീർഘകാല ആസൂത്രണത്തിനായി ഒരു പ്രത്യേക വിഭാഗം മാലിന്യ ഉൽപാദകർ നിർമ്മാർജ്ജനം ചെയ്ത ശരാശരി മാലിന്യത്തിന്റെ അളവ് നിർണ്ണയിക്കുന്നത്, ഗ്രീഷ്മം, ശിശിരം, വർഷം എന്നീ സീസണുകളിൽ, അനവധി പ്രാതിനിധ്യ സ്ഥലങ്ങളിൽ നിന്നും ഏഴ് ദിവസം തുടർച്ചയായി ശേഖരിച്ച സാംപിൾ ഡേറ്റയുടെ ശരാശരി ഉപയോഗിച്ച് മാത്രം ആയിരിക്കണം. ഏഴ ദിവസ കാലയളവിലെ സാംപിളുകൾ സംയോജിപ്പിക്കുകയും തൂക്കുകയും ശരാശരി നോക്കുകയും വേണം.[3]

2016-17 മുതൽ 2020-21 വരെയുള്ള കാലയളവിൽ സംസ്ഥാനത്തെ 93 യുഎൽബികളിലും പരിശോധന നടത്തിയ 22 യുഎൽബികളിലും ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെട്ട എംഎസ്ഡബ്ല്യുവിന്റെ വിശദാംശങ്ങൾ താഴെ കൊടുക്കുന്നു.

പട്ടിക 2.1 : യുഎൽബികളിലെ ഖരമാലിന്യ ഉൽപാദനം

(തൂക്കം ടണ്ണിൽ)

	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21
93 യുഎൽബികളിൽ ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെട്ട മാലിന്യത്തിന്റെ അളവ്	സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തിയ ഡേറ്റ നൽകിയില്ല	3831.55	3903.02	3521.00	3543.00
പരിശോധന നടത്തിയ 22 യുഎൽബികളിൽ ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെട്ട മാലിന്യത്തിന്റെ അളവ് (എസ്പിസിബി ഡേറ്റ)	സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തിയ ഡേറ്റ നൽകിയില്ല	1584.03	1684.74	1610.00	1564.00
പരിശോധന നടത്തിയ 22 യുഎൽബികളിൽ ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെട്ട മാലിന്യത്തിന്റെ അളവ് (യുഎൽബികൾ നൽകിയത്)	1278.04	1286.65	1293.75	1298.79	1307.10

യുഎൽബികൾ തങ്ങളുടെ അധികാര പരിധിയിൽ ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ അളവ് നിർണ്ണയിക്കാനായി സർവ്വേ നടത്തിയില്ല എന്ന് ഓഡിറ്റ് പരിശോധനയിൽ വെളിപ്പെട്ടു. യുഎൽബികൾ തങ്ങളുടെ പരിധിയിൽ ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന ഇ-മാലിന്യം, ബയോ-മെഡിക്കൽ മാലിന്യം, നിർമ്മാണ പൊളിക്കൽ (സി ആന്റ് ഡി) മാലിന്യം, അപകടകരമായ ഗാർഹിക മാലിന്യം എന്നിവയുടെ അളവിനെ സംബന്ധിച്ചുള്ള ഒരു ഡേറ്റയും സൂക്ഷിച്ചിരുന്നില്ല. ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെട്ട മാലിന്യത്തിന്റെ തോത് നിർണ്ണയിക്കാൻ യുഎൽബികൾ സ്വീകരിച്ചത് ആളോഹരി ഉൽപാദനം/ജനസംഖ്യ അനുമാനം എന്ന രീതി ആയിരുന്നു. തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ (തസ്വഭ സ്ഥാപനങ്ങൾ) ആളോഹരി മാലിന്യ ഉൽപാദനം കണക്കാക്കിയത് മുനിസിപ്പാലിറ്റികളിൽ പ്രതിദിനം 240-350 ഗ്രാമും കോർപ്പറേഷനുകളിൽ പ്രതിദിനം 300-400 ഗ്രാമും ആയിരുന്നു. എന്നാൽ കേന്ദ്രമലിനീകരണ നിയന്ത്രണബോർഡ് (സിപിസിബി) നടത്തിയ (1999-2000) സർവ്വേ അനുസരിച്ച് 2018-19-ൽ ആളോഹരി മാലിന്യ ഉൽപാദനം മില്യൺ പ്ലസ് നഗരങ്ങളിൽ[4] 500 ഗ്രാമും ക്ലാസ് I പട്ടണങ്ങളിൽ[5] 400 ഗ്രാമും ആയിരുന്നെങ്കിൽ, കേരളം ഖരമാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജന പദ്ധതി (കെഎസ്ഡബ്ല്യുഎംപി) യ്ക്ക് വേണ്ടി ശുചിത്വമിഷൻ തയ്യാറാക്കിയ സ്ട്രാറ്റജിക് എൻവയോൺമെന്റൽ അസസ്മെന്റ് ഓഫ് വേസ്റ്റ് മാനേജ്മെന്റ് ഇൻ കേരളയുടെ റിപ്പോർട്ട് പ്രകാരം കണക്കാക്കിയ (2020) ആളോഹരി മാലിന്യ ഉൽപാദനം

---

[3] ഹ്രസ്വകാല ആസൂത്രണത്തിനായി, മാലിന്യത്തിന്റെ ഘടന വിലയിരുത്തുന്നതിന് 1,00,000 ജനസംഖ്യക്ക് കുറഞ്ഞത് 100 പ്രാതിനിധ്യ സാംപിൾ സ്ഥലങ്ങളിൽ ഉൽപാദിപ്പിക്കുന്ന മാലിന്യങ്ങൾ ശേഖരിക്കേണ്ടതാണ്. ഈ കണക്കുകൾ മുഴുവൻ യുഎൽബികളിലേക്കും വ്യാപിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് ജനസംഖ്യയാൽ വിഭജിച്ച് പ്രതിശീർഷ മാലിന്യ ഉൽപ്പാദന നിരക്കിൽ എത്തണം

[4] ദശലക്ഷമോ അതിലധികമോ ജനസംഖ്യയുള്ള നഗരങ്ങൾ

[5] ഒരു ലക്ഷമോ അതിലധികമോ ജനസംഖ്യയുള്ള നഗരങ്ങൾ

യഥാക്രമം മുനിസിപ്പാലിറ്റികളിൽ പ്രതിദിനം 419 ഗ്രാമും കോർപ്പറേഷനുകളിൽ 545 ഗ്രാമും ആയിരുന്നു.

ഏജൻസികളിൽ ഒന്നും തന്നെ, മൂന്ന് സീസണുകളിൽ ഏഴ് ദിവസങ്ങൾ വീതം ബഹുമുഖ പ്രാതിനിധ്യസ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്ന് ശേഖരിച്ച സാംപിളുകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഉൽപാദിപ്പക്കപ്പെട്ട മാലിന്യത്തിന്റെ ശരാശരി അളവ് നിർണ്ണയിക്കാനുള്ള ചിട്ടയായുള്ള നടപടി പാലിച്ചില്ല എന്ന് ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു. എംഎസ്ഡബ്ല്യൂഎം മാനുവലിൽ പ്രതിപാദിക്കുന്ന വിധത്തിൽ മാലിന്യ ഉൽപാദനത്തിന്റെ ഒരു ശാസ്ത്രീയമായ നിർണ്ണയത്തിന്റെ അഭാവത്തിൽ, എസ്ഡബ്ല്യൂഎം-ന്റെ നിലവിലുള്ള ആസൂത്രണം പര്യാപ്തമായിരുന്നില്ല. കൂടാതെ, ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ അളവ് കുറച്ച് നിർണ്ണയിക്കുന്നത്, പ്രകടന നിലവാരം പാലിക്കുന്നതിന് അപര്യാപ്തമായ സൗകര്യങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിന് ഇടയാക്കും.

ഖരമാലിന്യത്തിന്റെ ഘടന

മാലിന്യത്തിന്റെ ഘടന ആണ് മാലിന്യസംസ്കരണ സാങ്കേതിക വിദ്യയുടെ പ്രയോഗക്ഷമത നിർണ്ണയിക്കുന്നത്. തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികളൊന്നും ഖരമാലിന്യത്തിന്റെ ഘടന നിർണ്ണയിച്ചില്ല. **പട്ടിക 2.2-ൽ** കാണിച്ചിരിക്കും പോലെ ഡബ്ല്യൂഎസ് പി[6]-എസ് ഡബ്ല്യൂഎം സെക്ടർ അസെസ്സ് മെന്റ് റിപ്പോർട്ട് (2007), എസ് ഡബ്ല്യൂഎം-ൻമേലുള്ള സംസ്ഥാന നയം (2018), കെഎസ് ഡബ്ല്യൂഎംപി റിപ്പോർട്ട് (2020) എന്നിവയ്ക്ക് അനുസൃതമായി ഖരമാലിന്യ ഘടനയിലെ വിശദാംശങ്ങളുടെ ഒരു താരതമ്യ പഠനം ഓഡിറ്റ് നിർവ്വഹിച്ചു.

പട്ടിക 2.2: സെക്ടർ അസെസ്സ് മെന്റ് റിപ്പോർട്ട്, കെഎസ്ഡബ്ല്യൂഎംപി റിപ്പോർട്ട്, സംസ്ഥാന നയം എന്നിവ അടിസ്ഥാനപ്പെടുത്തിയുള്ള ഖരമാലിന്യത്തിന്റെ ഘടനയുടെ വിശദാംശങ്ങൾ

ഖരമാലിന്യത്തിന്റെ തരം	ഡബ്ല്യൂഎസ് പി എസ്ഡബ്ല്യൂഎം സെക്ടർ അസ്സസ്സ്മെന്റ് റിപ്പോർട്ട് പ്രകാരമുള്ള ശതമാനം	കെഎസ്ഡബ്ല്യൂഎംപി റിപ്പോർട്ട് പ്രകാരമുള്ള ശതമാനം	സംസ്ഥാന നയം പ്രകാരമുള്ള ശതമാനം
ജൈവമാലിന്യം	62	79	77
പ്ലാസ്റ്റിക്	8.69	11	4
കടലാസ്	6.94	4	6
ചാക്ക്/തുണി	6.73	***പരാമർശമില്ല***	***പരാമർശമില്ല***
ഗ്ലാസ്	3.25	0	1
ലോഹം	2.2	0	1
മറ്റു മാലിന്യം	10.10	6	6
നിഷ് ക്രിയം	***പരാമർശമില്ല***	***പരാമർശമില്ല***	5

മൂന്ന് പ്രധാന സീസണുകളിലോരോന്നിലും ബഹുമുഖ പ്രാതിനിധ്യമുള്ള സ്ഥലങ്ങളിൽ ഏഴുദിവസ കാലയളവിൽ ഒരു ശാസ്ത്രീയ നിർണ്ണയം നടത്തിയില്ലെങ്കിൽ, മാലിന്യ ഘടനാ നിർണ്ണയത്തിലെ സ്ഥിരതയില്ലായ്മ തുടർന്നു കൊണ്ടേയിരിക്കും.

മാലിന്യത്തിന്റെ ഭൗതികപരവും രാസപരവുമായ സവിശേഷതകൾ

മാലിന്യത്തിന്റെ അളവും, സാന്ദ്രത, ഈർപ്പം, കലോറി മൂല്യം, വിഷാംശം മുതലായ സവിശേഷതകളും ആണ് ഉചിതമായ സംസ്കരണ സാങ്കേതിക വിദ്യ തെരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിനുള്ള സുപ്രധാന ഘടകങ്ങൾ. മാലിന്യത്തിന്റെ ജൈവ-രാസ സവിശേഷതകൾ നിർദ്ദിഷ്ട സംസ്കരണ പ്രക്രിയകളുടെ അനുയോജ്യത നിർണ്ണയിക്കുന്നു. മാലിന്യത്തിന്റെ കലോറി മൂല്യം, സംസ്കരണ സാങ്കേതിക വിദ്യകളായ "മാലിന്യത്തിൽ

[6] ലോകബാങ്കിന്റെ ജല, ശുചിത്വ പദ്ധതി

നിന്ന് ഊർജ്ജം'', മറ്റ് താപനിയന്ത്രിത പ്രക്രിയകൾ എന്നിവ തെരഞ്ഞെടുക്കുന്നതിന് സഹായിക്കുന്നു. എന്നാൽ തെരഞ്ഞെടുത്ത 22 യുഎൽബികൾ അവർ ഉൽപാദിപ്പിച്ച മാലിന്യത്തിന്റെ ഭൗതികപരവും രാസപരവുമായ സവിശേഷതകൾ നിർണ്ണയിച്ചില്ല. ഖര/വിശേഷപ്പെട്ട മാലിന്യം കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിന് തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് സാങ്കേതികവും സാമ്പത്തികവുമായ സഹായം നൽകാൻ ചുമതലപ്പെട്ട എസ്ഡബ്ല്യുഎംന്റെ സംസ്ഥാന നോഡൽ ഏജൻസി ആയ ശുചിത്വ മിഷൻ പോലും സംസ്ഥാനത്ത് ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ അളവും ഭൗതികപരവും രാസപരവുമായ സവിശേഷതകളും നിർണ്ണയിക്കാനായി ഒരു പഠനവും നാളിതു വരെ നടത്തിയില്ല.

പഠനം നടത്തുന്നതിനായി 2019 ഡിസംബറിൽ സോഷ്യോ എക്കണോമിക് യൂണിറ്റ് ഫൗണ്ടേഷനുമായി (എസ്ഇയുഎഫ്) ശുചിത്വമിഷൻ കരാറിൽ ഏർപ്പെട്ടുവെങ്കിലും, കോവിഡ്-19 മഹാമാരി പൊട്ടിപ്പുറപ്പെട്ടതു കാരണം പഠനം നിർത്തിവയ്ക്കേണ്ടി വന്നു എന്ന് ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷണം അംഗീകരിച്ചുകൊണ്ട് സർക്കാർ മറുപടി നൽകി (2022 മെയ്).

2.1.2 സംസ്ഥാന നയവും തന്ത്രവും തയ്യാറാക്കുന്നതിലെ കാലതാമസം

എസ്ഡബ്ല്യുഎം ചട്ടങ്ങളുടെ[7] വിജ്ഞാപനം വന്ന തീയതി മുതൽ ഒരു വർഷത്തിനുള്ളിൽ നഗരവികസന വകുപ്പ് സെക്രട്ടറി ഒരു നയവും ഖരമാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജന തന്ത്രവും തയ്യാറാക്കേണ്ടതായിരുന്നു. സംസ്ഥാന നയം രൂപീകരിക്കുന്നതിൽ വീഴ്ച വരുത്തിയ കേരള സർക്കാരിന് (ജിഒകെ) ബഹു.സുപ്രീം കോടതി ₹1,00,000 പിഴ ചുമത്തി (2018 ജൂലൈ). തുടർന്ന് 2018 സെപ്റ്റംബറിൽ ജിഒകെ സംസ്ഥാന നയം പ്രഖ്യാപിച്ചു. 2020 മെയിൽ പുറത്തിറക്കിയ ഖരമാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജന തന്ത്രത്തിന്റെ രൂപീകരണത്തിലും കാലവിളംബം ഉണ്ടായി. നയരൂപീകരണവും (2018) തന്ത്രവും (2020) വൈകിയത് ആസൂത്രണ പ്രക്രിയയിലെ ഫലപ്രാപ്തിയെ ചുവടെ വിശദീകരിക്കും പോലെ പ്രതികൂലമായി ബാധിച്ചു.

2.1.2.1 മുനിസിപ്പൽ ഖരമാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജന പദ്ധതിയുടെ തയ്യാറാക്കൽ

എല്ലാ യുഎൽബികളും, സംസ്ഥാന നയം വിജ്ഞാപനം ചെയ്ത തീയതി തൊട്ട് ആറ് മാസത്തിനകം, ഒരു ഖരമാലിന്യ സംസ്കരണ പദ്ധതി[8] തയ്യാറാക്കേണ്ടതാണ്. 25 വർഷത്തേയ്ക്കുള്ള ദീർഘകാല പദ്ധതികളുള്ള വിശദമായ ഒരു എസ്ഡബ്ല്യുഎം പദ്ധതി തയ്യാറാക്കേണ്ടതിന്റെയും, ആയത് അഞ്ച് വർഷകാലാവധിയുള്ള[9] ഹ്രസ്വകാല പദ്ധതികളായി വിഭജിക്കേണ്ടതിന്റെയും ആവശ്യത്തെപ്പറ്റി മാനുവൽ ഊന്നിപ്പറയുന്നു.

തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികൾ ചട്ടങ്ങളിൽ നിർദ്ദേശിച്ചിരിക്കുന്ന രീതിയിൽ എസ്ഡബ്ല്യുഎം പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കിയില്ല. നേടിയെടുക്കേണ്ട ലക്ഷ്യങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കുന്ന ദീർഘകാല/ഹ്രസ്വകാല പദ്ധതികളുടെ അഭാവത്തിൽ, ഒരു പ്രത്യേക സമയത്തെ സ്ഥിതിവിശേഷം അല്ലെങ്കിൽ ഹ്രസ്വകാല പരിഹാര നടപടികൾ ആവശ്യപ്പെടുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ എന്നിവ പരിഹരിക്കാനുള്ള മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജന പ്രോജക്ടുകളാണ് യുഎൽബികൾ നടപ്പിലാക്കിയിരുന്നത്. ഒരു മികച്ച രീതിയിൽ രൂപീകരിക്കപ്പെട്ട എസ്ഡബ്ല്യുഎം പദ്ധതി വികസിപ്പിക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ

[7] പരിസ്ഥിതി, വനം, കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാന മന്ത്രാലയം പുറപ്പെടുവിച്ച എസ്ഡബ്ല്യുഎം ചട്ടങ്ങൾ 2016, ചട്ടം 11 (എ) പ്രകാരം

[8] എസ്ഡബ്ല്യുഎം ചട്ടങ്ങൾ, 2016 ചട്ടം 15 അനുസരിച്ച്

[9] പഞ്ചവത്സര ഹ്രസ്വകാല പദ്ധതിയെ സ്ഥാപന ശക്തിപ്പെടുത്തൽ, സാമൂഹിക ത്വരിതപ്പെടുത്തൽ, മാലിന്യം ലഘൂകരിക്കൽ നടപടികൾ, മാലിന്യ ശേഖരണവും, ഗതാഗതവും, സംസ്കരണവും, നിർമ്മാർജ്ജനവും, സാമ്പത്തിക വകയിരുത്തൽ മുതലായ കാര്യങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചു കൊണ്ട് പ്രത്യേക പ്രവർത്തന പദ്ധതികളായി വിഭജിക്കേണ്ടതാണ്. ഹ്രസ്വകാല പദ്ധതി, ഇടയ്ക്കുള്ള തിരുത്തലിനും നടപ്പാക്കൽ സൗകര്യത്തിനുമായി, രണ്ടോ മൂന്നോ വർഷം കൂടുമ്പോൾ അവലോകനം ചെയ്യേണ്ടതാണ്.

യുഎൽബികൾക്ക് കൈത്താങ്ങാകാനും സഹായിക്കാനുമായി ശുചിത്വ മിഷൻ എന്ന സാങ്കേതിക സഹായ ഏജൻസി ഉണ്ടായിരുന്നിട്ടും, മാലിന്യം സംസ്കരിക്കുന്നതിനും നിർമ്മാർജ്ജനം ചെയ്യുന്നതിനും ഉചിതമായ സംവിധാനങ്ങളും സാങ്കേതിക വിദ്യകളും നടപ്പാക്കുന്നതിനു വേണ്ട ചട്ടക്കൂട് ലഭ്യമാക്കി എസ്ഡബ്ല്യൂഎം പദ്ധതി രൂപീകരിക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികൾ പരാജയപ്പെട്ടു.

സംസ്കരണ,നിർമ്മാർജ്ജന സൗകര്യങ്ങൾ പ്രവർത്തന രഹിതമാകുന്ന സാഹചര്യങ്ങൾ മറികടക്കാനായി യുഎൽബികൾ ഉചിതമായ മാലിന്യ സംഭരണത്തിനുവേണ്ട കരുതൽ പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കണമെന്നും മാനുവൽ വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നു. തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികളിലൊന്നും ഇതുവരെ കരുതൽ പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കിയിട്ടില്ല.

ശേഖരണം, സംഭരണം, ഗതാഗതം, സംസ്കരണം, നിർമ്മാർജ്ജനം, വാഹനങ്ങളുടെ നടത്തിപ്പും പരിപാലനവും തുടങ്ങിയവയിലെ വിടവുകൾ കണ്ടെത്തുന്നതിനായി ശാസ്ത്രീയ പഠനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ നിലവിലെ മാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനത്തെ വിശകലനം ചെയ്തു കൊണ്ടിരിക്കുകയാണെന്ന് സർക്കാർ മറുപടി നൽകി (2022 മെയ്). എല്ലാ യുഎൽബികളും എസ്ഡബ്ല്യൂഎം കർമ്മപദ്ധതി ബന്ധപ്പെട്ട കൗൺസിലുകൾ അംഗീകരിച്ചെന്നും എസ്ഡബ്ല്യുഎം കർമ്മപദ്ധതിയും അംഗീകൃതസമയക്രമവും ജില്ലാ സമിതികൾ മുഖേന അവലോകനം ചെയ്തു കൊണ്ടിരിക്കുകയാണെന്നും സർക്കാർ പ്രസ്താവിച്ചു. എന്നാൽ ശാസ്ത്രീയ പഠനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒരു രേഖയും യുഎൽബികൾ ഓഡിറ്റിന് നൽകിയില്ല. കൂടാതെ, ഒരു ദീർഘകാല/ഹ്രസ്വകാല എസ്ഡബ്ല്യുഎം പദ്ധതിയും ഇതുവരെയായി തയ്യാറാക്കിയിട്ടില്ലെന്ന് തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികൾ ഓഡിറ്റിനെ അറിയിച്ചു (2021 മാർച്ച്).

2.1.2.2 മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിന് വേണ്ടിയുള്ള ബൈലാ നിർമ്മാണം

ചട്ടങ്ങളുടെ വിജ്ഞാപനം വരുന്ന തീയതി മുതൽ ഒരു വർഷത്തിനകം മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജന ചട്ടങ്ങളുടെ വ്യവസ്ഥകൾ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചുകൊണ്ട് ബൈലാകൾ[10] രൂപപ്പെടുത്തേണ്ടത് തദ്ദേശ സ്ഥാപനത്തിന്റെ കടമ ആണ്. പ്രാദേശിക അധികാരികൾ തൽസമയ പിഴ ചുമത്തുന്നതിനുള്ള മാനദണ്ഡങ്ങൾ നിർദ്ദേശിക്കേണ്ടതും നിയമലംഘകരുടെ മേൽ തൽസമയ പിഴകൾ ചുമത്താനുള്ള അധികാരങ്ങൾ ഉദ്യോഗസ്ഥർക്കോ തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾക്കോ ചുമതലപ്പെടുത്തി നൽകേണ്ടതുമാണ്. കൂടാതെ, തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ബൈലാകളിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന, ഖരമാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനായുള്ള യൂസർഫീ എല്ലാ മാലിന്യ ഉൽപാദകരും നൽകേണ്ടതാണ്.

കെഎം ആക്ട്, 1994-ലെ സെക്ഷൻ 572 അനുസരിച്ച് സർക്കാർ സ്ഥിരീകരണമില്ലാതെ[11] ഒരു ബൈലായും പ്രാബല്യത്തിൽ വരില്ല. തെരഞ്ഞെടുത്ത 22 യുഎൽബികളിൽ 13 എണ്ണം ബൈലാകൾ രൂപപ്പെടുത്തിയില്ല. അഞ്ച് യുഎൽബികൾ ഖര, പ്ലാസ്റ്റിക് മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിൽ സംയോജിത ബൈലാ രൂപപ്പെടുത്തി. നാല് യുഎൽബികൾ ഖര, പ്ലാസ്റ്റിക് മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിന് പ്രത്യേകം ബൈലാകൾ രൂപപ്പെടുത്തി. മൂന്ന് യുഎൽബികൾ[12] സർക്കാരിലേക്കയച്ച ബൈലാകൾക്ക് അംഗീകാരം ഇനിയും കിട്ടാനിരിക്കുന്നതേയുള്ളൂ (2022 മാർച്ച്). മാതൃകാ ബൈലാകൾ[13] പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതിലും/സർക്കാർ അംഗീകരിക്കുന്നതിലും ഉണ്ടാകുന്ന കാലതാമസം, ബൈലാകളിൽ നിഷ്കർഷിക്കുന്ന പിഴ നിരക്കുകൾ നടപ്പാക്കുന്നതിനും അവയുടെ സമയോചിതമായ പരിഷ്കരണത്തിലും യുഎൽബികൾക്കുള്ള പ്രാപ്തിക്കുറവിന്റെ ആക്കം കൂട്ടുകയേ ഉള്ളൂ. കൂടാതെ, അങ്ങനെ ചുമത്തുന്ന പിഴകൾക്ക് നിയമസാധുത ഇല്ലായിരുന്നു.

[10] ഖരമാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജന ചട്ടങ്ങൾ, 2016-ന്റെ ചട്ടം 15

[11] ഗസറ്റിൽ പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്ന തീയതി മുതൽ ബൈലാ പ്രാബല്യത്തിൽ വരുന്നതാണ്.

[12] തിരുവനന്തപുരം, കോഴിക്കോട് കോർപ്പറേഷനുകൾ, നെടുമങ്ങാട് മുനിസിപ്പാലിറ്റി

[13] 2022 ഏപ്രിലിൽ ജിഓകെ അംഗീകരിച്ച എസ്ഡബ്ല്യൂഎം ചട്ടങ്ങൾ, 2016 മേലുള്ള മാതൃകാ ബൈലാ

നാൽപത് യുഎൽബികൾ ഖരമാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജന ബൈലാകളും 60 യുഎൽബികൾ പ്ലാസ്റ്റിക് മാലിന്യനിർമ്മാർജ്ജന ബൈലാകളും അംഗീകരിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് സർക്കാർ മറുപടി നൽകി. കൂടാതെ, ₹49.97 ലക്ഷം സ്പോട്ട് ഫൈനായി ഈടാക്കുകയും (2020-21) പൊതു സ്ഥലങ്ങളിൽ മാലിന്യം തള്ളിയ നിയമലംഘകർക്കെതിരെ 120 കേസുകൾ എടുക്കുകയും ചെയ്തു എന്നും പറയുകയുണ്ടായി. എന്നിരുന്നാലും, ബൈലാകളുടെ സർക്കാർ അംഗീകാരം/ഗസറ്റ് പ്രസിദ്ധീകരണത്തെപ്പറ്റി മറുപടിയിൽ സൂചിപ്പിച്ചിട്ടില്ല.

വിശദമായ പ്രോജക്ട് റിപ്പോർട്ടുകൾ തയ്യാറാക്കുന്നതിലുണ്ടായ കാലതാമസം /പോരായ്മ

ഭാരത സർക്കാർ 2014 ഒക്ടോബറിൽ സ്വച്ഛ്ഭാരത് മിഷൻ-അർബൻ (എസ്ബിഎം-യു) ആരംഭിച്ചു. എസ്ഡബ്ല്യൂഎം, അതിന്റെ ഘടകങ്ങളിൽ ഒന്നായിരുന്നു, യുഎൽബികൾ സംസ്ഥാന സർക്കാരുമായി ചർച്ച ചെയ്ത് എസ്ഡബ്ല്യൂഎം-നു വേണ്ടിയുള്ള വിശദമായ പ്രോജക്ട് റിപ്പോർട്ടുകൾ (ഡിപിആറുകൾ)[14] തയ്യാറാക്കേണ്ടതായിരുന്നു. സ്വകാര്യ/സർക്കാർ ഏജൻസികളെ ചുരുക്കപ്പട്ടികയിലാക്കി/തിരിച്ചറിഞ്ഞ്, ഡിപിആറുകൾ താമസം കൂടാതെ തയ്യാറാക്കുന്ന കാര്യത്തിൽ സംസ്ഥാന സർക്കാർ യുഎൽബികളെ പിന്തുണയ്ക്കണം. സംസ്ഥാനത്ത് പദ്ധതി നടപ്പാക്കുന്നതിനുള്ള നോഡൽ ഏജൻസി ശുചിത്വമിഷൻ ആയിരുന്നു. ഡിപിആറുകളുടെ രൂപീകരണ പ്രക്രിയയിൽ താഴെപ്പറയുന്ന ന്യൂനതകൾ ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.

- സംസ്ഥാന ഉന്നതാധികാര സമിതി[15] (എസ്എച്ച്പിസി), എസ്ബിഎം-യു മാർഗ്ഗരേഖകൾ ഇറങ്ങി ഒരു വർഷം കഴിഞ്ഞ് 2015 ഒക്ടോബറിലാണ് രൂപീകരിക്കപ്പെട്ടത്. ആദ്യത്തെ എസ്എച്ച്പിസി (2016 ഫെബ്രുവരി) പ്രത്യേകം ഡിപിആറുകൾക്ക് അനുകൂലമായി തീരുമാനമെടുത്തു. 2017 മാർച്ചിൽ രൂപീകരിച്ച സ്റ്റേറ്റ് ലെവൽ എംപവേർഡ് കമ്മിറ്റി, (എസ്എൽഇസി)[16] എസ്ഡബ്ല്യൂഎമ്മിനുള്ള ഡിപിആറുകൾ, എസ്എൽഇസിയ്ക്ക് സമർപ്പിക്കുന്നതിന് മുമ്പ്, സാങ്കേതിക, സാമ്പത്തിക വിലയിരുത്തലിനായി ശുചിത്വ മിഷനെ ഏൽപ്പിച്ചു. എസ്എൽഇസി അംഗീകരിച്ച ഡിപിആറുകൾ എംഒഎച്ച്യുഎയ്ക്ക്[17] ശുപാർശ ചെയ്യേണ്ടതായിരുന്നു. ഡിപിആറുകൾ അംഗീകരിക്കുവാൻ വേണ്ടി വെറും അഞ്ചു മീറ്റിംഗുകളാണ് കൂടിയത്. 2017 ജൂലൈയിൽ കൂടിയ ആദ്യത്തെ എസ്എൽഇസി, കേന്ദ്രസർക്കാർ ഫണ്ടുകൾ യുഎൽബികൾക്കുള്ള പൊതുഅടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളിലേയ്ക്ക്[18] നിക്ഷേപിക്കാൻ തീരുമാനിക്കുകയും, നാല് ജില്ലകളിൽ സാനിറ്ററി ലാൻഡ്ഫിൽ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനു വേണ്ടിയുള്ള ഡിപിആറുകൾ തയ്യാറാക്കാൻ ശുചിത്വമിഷനെ ഏൽപ്പിക്കുകയും ചെയ്തിരുന്നു. ജില്ലകളിൽ നിന്ന് ഫീഡ്ബാക്ക്[19] കിട്ടിയതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, ഫണ്ട് നഷ്ടപ്പെടുന്നത് ഒഴിവാക്കാനായി, ഓരോരോ പദ്ധതികൾക്കും വിഭിന്നമായ പ്രോജക്ടുകൾക്കുമുള്ള ഡിപിആറുകൾ തയ്യാറാക്കാൻ തീരുമാനിച്ചു. 2018 ഏപ്രിലിൽ[20] ആദ്യ ബാച്ചായ 57 ഡിപിആറുകൾ എസ്എൽഇസി അംഗീകരിച്ചതിനെ തുടർന്ന് കേന്ദ്രസർക്കാർ ഫണ്ടുകളുടെ ആദ്യഗഡു അനുവദിക്കുകയും ചെയ്തു (2018 ജൂൺ). അങ്ങനെ, എസ്ഡബ്ല്യൂഎം പ്രോജക്ടുകളുടെ ഡിപിആറുകളുടെ

---

[14] എസ്ബിഎം-യു മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങളുടെ ഖണ്ഡിക 7.2 പ്രകാരം

[15] ഡിപിആറുകൾ വിലയിരുത്താനും സൂക്ഷ്മമായി പരിശോധിക്കാനും അംഗീകരിക്കാനും ഉള്ള ഉത്തരവാദിത്വം നിക്ഷിപ്തമാണ്

[16] 2017 ജനുവരിയിൽ എസ്എൽഇസിയെ, സംസ്ഥാന ഉന്നതാധികാര സമിതിയായി നാമനിർദ്ദേശം ചെയ്തു.

[17] ഭവന നിർമ്മാണ നഗരകാര്യമന്ത്രാലയം

[18] സാനിറ്ററി ലാൻഡ്ഫിൽ, റീസൈക്ലിംഗ് വ്യവസായങ്ങൾ മുതലായവ

[19] സാനിറ്ററി ലാൻഡ്ഫില്ലിനുള്ള ഭൂമി കണ്ടെത്തുന്നതിനും അടിസ്ഥാനസൗകര്യങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുമുള്ള പ്രക്രിയയ്ക്ക് സമയം വേണമെന്നും ദൗത്യകാലയളവിനുള്ളിൽ പൂർത്തീകരിക്കപ്പെടാൻ സാദ്ധ്യതയില്ല എന്നും വെളിപ്പെട്ടു.

[20] ഡിപിആറുകൾ തയ്യാറാക്കുന്നത് 2018 ജനുവരിയിൽ മാത്രമാണ് തുടങ്ങിയത്.

രൂപീകരണം/അംഗീകാരം എന്നിവയ്ക്കുള്ള നടപടിക്രമങ്ങൾക്ക് മൂന്ന് വർഷം വരെ കാലതാമസം ഉണ്ടായി.

- 2018-2021 കാലയളവിൽ 93 യുഎൽബികളിൽ 86 യുഎൽബികൾ അവയുടെ ഡിപിആറുകൾ തയ്യാറാക്കുകയും എസ്എൽഇസിയുടെ അംഗീകാരം നേടുകയും ചെയ്തു. ഇപ്പറഞ്ഞവയിൽ 82 ഡിപിആറുകൾക്ക് കേന്ദ്രസർക്കാരിൽ നിന്ന് ഫണ്ട് കിട്ടി. അങ്ങനെ, 11 യുഎൽബികൾക്ക് കേന്ദ്ര വിഹിതമായ ₹45.82 കോടി[21] ലഭിച്ചില്ല.

- ചുരുങ്ങിയ കാലയളവിൽ ഡിപിആറുകൾ തയ്യാറാക്കിയത് (ഒറ്റ ഏജൻസി[22] 50 ദിവസത്തിനുള്ളിൽ 12 ഡിപിആറുകൾ തയ്യാറാക്കി) എസ്ഡബ്ല്യൂഎം ചട്ടങ്ങളിലും മാനുവലിലും വിഭാവനം ചെയ്തിരുന്നതു പോലെ യുഎൽബികളിലെ ഉറവിട മാലിന്യ സംസ്കരണ സൗകര്യങ്ങൾ സംബന്ധിച്ച് വിശദമായ ഡേറ്റാ തയ്യാറാക്കൽ, മൂന്ന് വ്യത്യസ്ത സീസണുകളിലെ മാലിന്യങ്ങളുടെ അളവ് നിർണ്ണയിക്കൽ, ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെട്ട മാലിന്യത്തിന്റെ ഭൗതിക രാസ സവിശേഷതകളുടെ വിശകലനം മുതലായവയുടെ പാലനം സാദ്ധ്യമാക്കിയില്ല. ഇതുകൂടാതെ 31 ഡിപിആറുകളുടെ (എസ്എൽഇസി അംഗീകരിച്ച 86 ഡിപിആറുകളിൽ) പരിഷ്കരണം ആവശ്യമായി വന്നു.

- ആസൂത്രണ പ്രക്രിയയിലെ ഒരു സുപ്രധാന ചുവട് എന്നത്, യുഎൽബികളിലെ മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിന്റെ നിലവിലെ സാഹചര്യത്തിന്റെ നിർണ്ണായക വിലയിരുത്തലും നികത്തേണ്ട വിടവുകളുടെ തിരിച്ചറിയലും ആണ്. മാനവ വിഭവശേഷി, സ്ഥാപന ശേഷി, അടിസ്ഥാന സൗകര്യം, സാമ്പത്തിക വിഭവങ്ങൾ, അവശ്യ ഡേറ്റായുടെ ലഭ്യത, ഭൂലഭ്യത, തൽപ്പരകക്ഷികളുടെ സമ്മതം, സമൂഹത്തിന്റെ വിവര വിദ്യാഭ്യാസ വിനിമയത്തിന്റെ (ഐഇസി) ആവശ്യകതകൾ എന്നിവയിലെ വിടവുകൾ തിരിച്ചറിയപ്പെടേണ്ടതും പരിഹരിക്കപ്പെടേണ്ടതുമാണ്.

  തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികൾ മേൽപ്പറഞ്ഞ വിടവുകൾ തിരിച്ചറിയുന്നതിനായി നിലവിലെ മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനസംവിധാനം വിലയിരുത്തിയിട്ടില്ല എന്ന് ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു. നിലവിലെ മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജന സംവിധാനത്തിന്റെ പോരായ്മകൾ കണ്ടെത്തുന്നതിലെ വിടവുകൾ വിശകലനം ചെയ്യാൻ ഒരു പ്രത്യേക ടെംപ്ളേറ്റ് കേന്ദ്രസർക്കാർ പുറപ്പെടുവിച്ചെങ്കിലും (2017 നവംബർ), ഡിപിആറുകൾ തയ്യാറാക്കുമ്പോൾ ഈ ടെംപ്ളേറ്റ് പാലിക്കണമെന്നുള്ള നിർദ്ദേശം എംപാനൽ ചെയ്യപ്പെട്ട ഏജൻസികൾക്ക് ശുചിത്വ മിഷൻ നൽകിയില്ല. തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികളുടെ ഡിപിആറുകളുടെ സൂക്ഷ്മ പരിശോധനയിൽ, യുഎൽബികളിലെ നിലവിലുള്ള ഉറവിടതല മാലിന്യ സംസ്കരണ സൗകര്യങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടുള്ള സമഗ്രമായ ഡേറ്റാ തയ്യാറാക്കാതിരിക്കൽ, സ്ഥാപനശേഷി, അടിസ്ഥാനസൗകര്യം, ഐഇസി തുടങ്ങിയവയിലെ കുറവുകൾ വിശകലനം നടത്താതിരിക്കൽ, തുടങ്ങിയ ന്യൂനതകൾ വെളിപ്പെട്ടു. സി ആന്റ് ഡി മാലിന്യം, ഗാർഹിക അപകടകരമായ മാലിന്യം മുതലായവയുടെ ഉൽപാദനത്തിന്റെ വിലയിരുത്തൽ ഡിപിആറുകളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ല.

[21] ഏഴ് യുഎൽബികൾക്ക് ഡിപിആറുകൾ തയ്യാറാക്കാത്തതിന്റെ പേരിലാണ് ഫണ്ട് നഷ്ടം ഉണ്ടായത്. നാല് യുഎൽബികളുടെ കാര്യത്തിൽ ഡിപിആറുകൾ തയ്യാറാക്കുന്നതിലെ കാലതാമസം കേന്ദ്രസർക്കാർ ഫണ്ട് നിഷേധിക്കുന്നതിനും ഒക്ടോബർ 2021-ൽ ആരംഭിക്കുന്ന എസ്ബിഎം-യു 2.0-ന്റെ കീഴിൽ പുതിയ നിർദ്ദേശങ്ങൾ സമർപ്പിക്കാൻ അവശ്യപ്പെടുന്നതിനും കാരണമായി

[22] സോഷ്യോ ഇക്കണോമിക് യൂണിറ്റ് ഫൗണ്ടേഷൻ (എസ്ഇയുഎഫ്)

ഏലൂർ മുനിസിപ്പാലിറ്റിയുടെയും അങ്കമാലി മുനിസിപ്പാലിറ്റിയുടെയും ഡിപിആറുകളിൽ റോഡ് നീളത്തിന്റെ കാര്യത്തിലും ശുചീകരണത്തൊഴിലാളികളുടെ ബീറ്റ് നിർണ്ണയത്തിന്റെ കാര്യത്തിലും കൃത്യമായി സാമ്യമുള്ള ഡേറ്റ ആയിരുന്നു. രണ്ടാമത്തെ മുനിസിപ്പാലിറ്റിയുടെ ഡിപിആറിൽ പേരിന്റെ സ്ഥാനത്ത് ആദ്യത്തെ മുനിസിപ്പാലിറ്റിയുടെ പേരു അച്ചടിച്ച് കാണുന്നു. കായംകുളം മുനിസിപ്പാലിറ്റിയുടെ ഡിപിആറിൽ തുമ്പൂർമുഴി[23] യൂണിറ്റുകളുടെ നിർമ്മാണത്തിനായി എട്ട് പദ്ധതികൾ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്, എന്നാൽ ഈ പദ്ധതികൾ മുൻ വർഷങ്ങളിൽ തന്നെ പൂർത്തീകരിച്ചിരുന്നു. ഇതെല്ലാം സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, വകയിരുത്തിയ ഫണ്ടുകൾ നഷ്ടപ്പെടുന്നത് ഒഴിവാക്കാൻ വേണ്ടി ഡിപിആറുകൾ വിടവുകളുടെ വിശകലനം നടത്താതെ തിടുക്കത്തിൽ തയ്യാറാക്കിയെന്നാണ്.

- ശുചിത്വമിഷൻ ഡിപിആറുകളുടെ തയ്യാറാക്കലിനായി പുറപ്പെടുവിച്ച മാർഗ്ഗരേഖകൾ വിഭാവനം ചെയ്യുന്നത്, ഡിപിആറുകളുടെ രൂപീകരണസമയത്ത് സാമഗ്രി ശേഖരണ സൗകര്യം (എംസിഎഫ്) സാമഗ്രി റിക്കവറി സൗകര്യം (എംആർഎഫ്), വികേന്ദ്രീകൃത മാലിന്യസംസ്കരണ യൂണറ്റുകൾ, തുമ്പൂർമുഴി മോഡൽ എയ്റോബിക് ബിന്നുകൾ തുടങ്ങിയ അടിസ്ഥാന സൗകര്യ യൂണിറ്റുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് അനുയോജ്യമായ ഭൂമി കണ്ടെത്തണം എന്നാണെങ്കിലും, മേൽപ്പറഞ്ഞ കാര്യങ്ങൾക്കുള്ള സ്ഥല ലഭ്യത ഉറപ്പാക്കാതെ എസ്എൽഇസി, ഡിപിആറുകൾ അംഗീകരിച്ചു. തിരുവനന്തപുരം കോർപ്പറേഷന്റെ 154 തുമ്പൂർമുഴി എയ്റോബിക് യൂണിറ്റുകൾ നിർമ്മിക്കാനുള്ള പദ്ധതിയും കായംകുളം മുനിസിപ്പാലിറ്റിയുടെ എംസിഎഫ്, എയ്റോബിക് കമ്പോസ്റ്റ്, വിൻഡ് റോ കമ്പോസ്റ്റ് എന്നിവയ്ക്കുള്ള പദ്ധതികളും ഡിപിആറിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയത്, ഇവയ്ക്കുള്ള സ്ഥലം കണ്ടെത്താത്തതിനാൽ (2021 നവംബർ) തുടരാൻ കഴിഞ്ഞില്ല.

- എസ്ബിഎം-യു മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ അനുസരിച്ച്, ഡിപിആറിൽ, മാലിന്യ നിയന്ത്രണ ഇടപെടലുകളും, ഡംപ്സൈറ്റിലെ റെമഡിയേഷനും, പ്രവർത്തന പരിപാലന നടപടികളും അത്യാവശ്യമായി ചേർക്കേണ്ടതാണ്. എന്നാൽ തെരഞ്ഞെടുത്ത 20[24] യുഎൽബികൾ തയ്യാറാക്കിയ ഡിപിആറുകളിൽ ഇവ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരുന്നില്ല. കായംകുളം മുനിസിപ്പാലിറ്റി ഡിപിആറിൽ ഡംപ്സൈറ്റിലെ റെമഡിയേഷനുള്ള പദ്ധതി ഉൾപ്പെടുത്തിയെങ്കിലും വിശദമായ രൂപരേഖ തയ്യാറാക്കി നടപ്പിലാക്കാൻ ഇതുവരെയും നടപടി എടുത്തില്ല (2022 ജനുവരി). പ്രവർത്തന പരിപാലന നടപടികൾ ശ്രദ്ധിക്കാതിരുന്നതുകൊണ്ട്, തിരുവനന്തപുരം കോർപ്പറേഷൻ സ്ഥാപിച്ച എട്ട് സാമൂഹ്യതല ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റുകൾ പ്രവർത്തനരഹിതമായി.

- ജില്ലാതല നിരീക്ഷണ അവലോകന സമിതികൾ (ഡിഎൽഎംആർസികൾ) രൂപീകരിച്ചെങ്കിലും (2015 ഡിസംബർ), തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികൾ സ്ഥിതിചെയ്യുന്ന അഞ്ച് ജില്ലകളിലെ[25] സമിതികൾ ഒരിക്കലും കൂടിയില്ല. ഏൽപ്പിച്ച സുപ്രധാന ചുമതലകളായ മാർഗ്ഗരേഖകൾക്കനുസൃതമായി പ്രോഗ്രാമുകൾ നടപ്പിലാക്കുന്നത് ഉറപ്പാക്കൽ, ഭൗതിക/സാമ്പത്തിക പുരോഗതിയുടെ നിരീക്ഷണം, തടസ്സങ്ങൾ അവലോകനം ചെയ്യലും പരിഹാരങ്ങൾ നിർദ്ദേശിക്കലും, തുടങ്ങിയവ ശ്രദ്ധിക്കപ്പെടാതെ കിടന്നു.

[23] തൃശ്ശൂർ ജില്ലയിലെ തുമ്പൂർമൂഴി എന്ന സ്ഥലത്തിന്റെ പേരിൽ അറിയപ്പെടുന്ന എയ്റോബിക് കമ്പോസ്റ്റ് യൂണിറ്റ്
[24] കൊച്ചി, കോഴിക്കോട് കോർപ്പറേഷനുകൾ ഡിപിആറുകൾ തയ്യാറാക്കിയില്ല
[25] തിരുവനന്തപുരം, ആലപ്പുഴ, എറണാകുളം, മലപ്പുറം, കോഴിക്കോട്

ഡിപിആറുകൾ നേരത്തെ സമർപ്പിക്കണം എന്നുള്ള ആവശ്യകത കാരണം, ദൗത്യകാലയളവിനുള്ളിൽ സ്ഥലം കണ്ടെത്താനും/വാങ്ങാനും സാധിക്കും എന്നുള്ള അനുമാനത്തോടെ യുഎൽബികൾ, ഡിപിആറുകൾ തയ്യാറാക്കിയതായി സർക്കാർ പ്രസ്താവിച്ചു (2022 മെയ്). എന്നിരുന്നാലും, നിരവധി മാർഗ്ഗതടസ്സങ്ങൾ ഉണ്ടാവുകയും അവ ഇത്തരം പ്രോജക്ടുകൾ നടപ്പാകാതിരിക്കുന്നതിന് ഇടയാക്കുകയും ചെയ്തു. ഡിപിആറുകൾ സമയബന്ധിതമായി തയ്യാറാക്കുന്നതിൽ യുഎൽബികൾക്കും ശുചിത്വമിഷനും ഉണ്ടായ അയഞ്ഞ സമീപനത്തെയാണ് മറുപടി സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. മാലിന്യത്തിന്റെ തരംതിരിക്കൽ മുതൽ നിർമ്മാർജ്ജനം വരെയുള്ള കാതലായ ജോലികൾ സമയബന്ധിതമായി നിർവ്വഹിക്കുന്നതിനെ അനാവശ്യ കാലതാമസം പ്രതികൂലമായി ബാധിച്ചു. എല്ലാ പ്രോജക്ടുകളിലും ആവശ്യമായ പ്രവർത്തന പരിപാലന നടപടികൾ പുതിയ ഡിപിആറുകളിൽ പിന്തുടരുമെന്നും ഉൾപ്പെടുത്തുമെന്നും സർക്കാർ അറിയിച്ചു.

2.1.3 സ്ഥാപനപരമായ സംവിധാനം

2.1.3.1 എസ്ഡബ്ല്യുഎം സെൽ രൂപീകരിക്കാതിരുന്നത്

ഫലപ്രദവും ആധുനികവുമായ ഒരു മുനിസിപ്പൽ എസ്ഡബ്ല്യുഎം സംവിധാനം ആസൂത്രണം ചെയ്യുന്നതിന്, കാര്യക്ഷമമായ സ്ഥാപന ഘടനയോടൊപ്പം മതിയായ അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളും ഉപകരണങ്ങളും അത്യാവശ്യമാണ്. എസ്ഡബ്ല്യുഎമ്മിൽ സാങ്കേതിക, ഭരണപാടവമുള്ള ജീവനക്കാർ ഉള്ള എസ്ഡബ്ല്യുഎം വകുപ്പ്/സെൽ യുഎൽബികൾക്ക് പ്രത്യേകമായി ഉണ്ടായിരിക്കണം എന്നാണ് എംഎസ്ഡബ്ല്യുഎം മാനുവൽ, 2016-ന്റെ സെക്ഷൻ 1.4.5.4 ശക്തമായി ശുപാർശ ചെയ്യുന്നത്.

മേൽപ്പറഞ്ഞതിന് വിരുദ്ധമായി, എംഎസ്ഡബ്ല്യു ഭരണ നിർവ്വഹണത്തിൽ പ്രത്യേകമായി സാങ്കേതിക ഭരണ പാടവമുള്ള ജീവനക്കാർ ഉള്ള ഒരു സമർപ്പിത എസ്ഡബ്ല്യുഎം വകുപ്പ്/സെൽ തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികളിലൊന്നിലും ഇല്ലായിരുന്നു. എല്ലാ യുഎൽബികളിലും, ഡോക്ടർ/ഹെൽത്ത് സൂപ്പർവൈസർ/ഹെൽത്ത് ഇൻസ്പെക്ടർ ആയിട്ടുള്ള ഹെൽത്ത് ഓഫീസറുടെ നേതൃത്വത്തിലുള്ള, ആരോഗ്യ വിഭാഗം ആണ്, തങ്ങൾക്ക് നൽകപ്പെട്ടിരുന്ന ആരോഗ്യ സംബന്ധിയായ ചുമതലകൾക്കുപരിയായി, എസ്ഡബ്ല്യുഎം പ്രവൃത്തികൾ കൈകാര്യം ചെയ്തിരുന്നത്. തിരുവനന്തപുരം, കൊച്ചി കോർപ്പറേഷനുകളിൽ ഓരോന്നിലും ഒരു പരിസ്ഥിതി എൻജിനീയറെ കരാർ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഏർപ്പെടുത്തിയിരുന്നെങ്കിലും അദ്ദേഹത്തിന് ഭരണപരമായ ചുമതല നൽകിയിരുന്നില്ല. എസ്ഡബ്ല്യുഎം-ൽ വൈദഗ്ദ്ധ്യമുള്ള മതിയായ എണ്ണം ജീവനക്കാരുള്ള ഒരു പ്രത്യേക എസ്ഡബ്ല്യുഎം സെല്ലിന് മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനം നടപ്പാക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ചുമതലകളും ഉത്തരവാദിത്തങ്ങളും, പ്രവർത്തനപരമായും ചുമതലപ്പെടുത്തിയതുമായ രീതിയിൽ നിർവ്വഹിക്കാമായിരുന്നു.

എല്ലാ യുഎൽബികളിലും വൈദഗ്ദ്ധ്യമുള്ള മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജന വിദഗ്ദ്ധരെ കെഎസ്ഡബ്ല്യുഎംപി ലഭ്യമാക്കുമെന്ന് സർക്കാർ മറുപടി നൽകി (2022 മെയ്).

2.1.3.2 സേവന തല അളവു കോലുകൾ

കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ, നഗര വികസന മന്ത്രാലയം (എംഒയുഡി) ജല വിതരണം, മലിനജലം, എസ്ഡബ്ല്യുഎം മഴവെള്ളം ഒഴുകിപ്പോകാനുള്ള സംവിധാനം എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്ന സേവന തല അളവുകോൽ രീതി (എസ്എൽബി) ആരംഭിച്ചു (2008). പ്രകടന സൂചികകൾ നിരീക്ഷിക്കാനും റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യാനുമായി നിഷ്കർഷിക്കപ്പെട്ട ഒരു പൊതു മിനിമം ചട്ടക്കൂടിൽ എട്ട് പ്രകടന സൂചികകൾ എസ്ഡബ്ല്യുഎം-മായി ബന്ധപ്പെട്ടതാണ്. അതിൽ ഈ പ്രകടന സൂചികകളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ലക്ഷ്യങ്ങളുടെയും അളവുകോലുകളുടെയും നേർക്കായി, തെരഞ്ഞെടുത്ത 22 യുഎൽബികളുടെ

എസ്‌എൽബി പ്രഖ്യാപനങ്ങളുടെ (2018-19) വിശകലനവും, യുഎൽബികൾ (2020-21) നൽകിയ വിശദാംശങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ഓഡിറ്റ് നടത്തിയ നിർണ്ണയവും **അനുബന്ധം 1-ൽ** കാണിച്ചിരിക്കുന്നു. മുകളിലത്തെ വിശകലനത്തിൽ നിന്ന് ഉരുത്തിരിഞ്ഞ ഫലങ്ങൾ താഴെപ്പറയും വിധമായിരുന്നു:

- ഉറവിടത്തിലെ മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനമെന്ന സംസ്ഥാന നയത്തിന് അനുസൃതമായി, പരിശോധന നടത്തിയ യുഎൽബികൾ[26] വീടുകളിൽ നിന്ന് ജൈവമാലിന്യം ശേഖരിച്ചില്ല. യുഎൽബികൾ പ്രതിദിന വാതിൽപ്പടി ശേഖരണത്തെക്കുറിച്ചുള്ള എസ്‌എൽബികളും, ഖരമാലിന്യ ശേഖരണത്തിന്റെ ഫലപ്രാപ്തിയും പ്രഖ്യാപിച്ചത് വീടുകളിൽ നിന്നുള്ള പ്ലാസ്റ്റിക് മാലിന്യ ശേഖരണത്തിന്റെ വ്യാപ്തിയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ആണ്. പ്രഖ്യാപിത തലങ്ങളുമായി താരതമ്യം ചെയ്യുമ്പോൾ ഭൂരിപക്ഷം യുഎൽബികളിലും പ്ലാസ്റ്റിക് മാലിന്യങ്ങളുടെ വാതിൽപ്പടി ശേഖരണവും ശേഖരണത്തിലെ ഫലപ്രാപ്തിയും യഥാർത്ഥത്തിൽ വളരെ കുറവായിരുന്നെന്ന് ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.

- തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികൾ വേർതിരിച്ച മാലിന്യത്തിന്റെ അളവിന്റെ എസ്‌എൽബി പ്രഖ്യാപിച്ചെങ്കിലും ഈ യുഎൽബികൾ വേർതിരിച്ച മാലിന്യത്തിന്റെ അളവ് രേഖപ്പെടുത്തിയില്ല.

- നിഷ്ക്രിയ മാലിന്യം കളയാൻ ശാസ്ത്രീയമായ ലാൻഡ്ഫിൽ സർക്കാരിനില്ലെങ്കിലും, പരിശോധന നടത്തിയ യുഎൽബികൾ മാലിന്യം ലാൻഡ്ഫില്ലിൽ നിക്ഷേപിക്കുന്നതായി എസ്‌എൽബിയിൽ പ്രഖ്യാപിച്ചു.

- പരാതി പരിഹാരത്തിനുള്ള എസ്‌എൽബിയിൽ 70 മുതൽ 100 ശതമാനം വരെ ലക്ഷ്യം നേടിയതായി തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികൾ പ്രഖ്യാപിച്ചു. എന്നാൽ, തിരുവനന്തപുരം കോർപ്പറേഷനിൽ മാത്രമേ പരാതികൾ സ്വീകരിക്കാൻ ഒരു ഓൺലൈൻ സംവിധാനം ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ എന്ന് ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു. ബാക്കി യുഎൽബികളിൽ മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പരാതികൾ രേഖപ്പെടുത്തുന്നതിനായി പ്രത്യേക രജിസ്റ്ററുകൾ പോലും സൂക്ഷിച്ചിരുന്നില്ല.

അതുപോലെ യുഎൽബികൾ രേഖപ്പെടുത്തിയ എസ്‌എൽബി സ്കോറുകൾ സാധൂകരിക്കാനുള്ള പരിശോധനായോഗ്യമായ ഡേറ്റാ ഇല്ലായിരുന്നത് നൽകിയ സ്കോറുകളുടെ വാസ്തവികത സംബന്ധിച്ച് സംശയങ്ങൾ ഉളവാക്കി. യുഎൽബികൾ നൽകിയ എസ്‌എൽബി പ്രഖ്യാപനങ്ങളിലെ പൊരുത്തക്കേട് തിരുത്തലിനായി സർക്കാർ ശ്രദ്ധിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് അന്തിമ കൂടിക്കാഴ്ചയിൽ (2022 മെയ്) പ്രസ്താവിച്ചു.

2.1.4 മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിൽ അനൗപചാരിക മാലിന്യ ശേഖകരുടെ പങ്ക്

മാലിന്യം ലഘൂകരിക്കുന്നതിൽ, അനൗപചാരിക വിഭാഗത്തിലെ ആക്രി പെറുക്കുന്നവർ, മാലിന്യം ശേഖരിക്കുന്നവർ, പുനരുപയോഗ വ്യവസായം എന്നിവ വഹിക്കുന്ന പ്രാഥമിക പങ്ക് എസ്ഡബ്ല്യൂഎം മാനുവൽ, 2016-ഉം എസ്ഡബ്ല്യൂഎം ചട്ടങ്ങൾ 2016-ഉം അംഗീകരിച്ചു. ആക്രി പെറുക്കുന്നവരുടെയോ, അനൗപചാരിക മാലിന്യശേഖകരുടെയോ സംഘടനകളെ തിരിച്ചറിയുന്നതിനായി എൽഎസ്ജിഐകൾ ഒരു സംവിധാനം ഒരുക്കേണ്ടതാണെന്നും മൊത്തമുള്ള സംവിധാന ചെലവുകൾ കുറയ്ക്കുന്നതിന് ഈ അസംഘടിത തൊഴിലാളികളെ ഏകീകരിച്ചു ഔപചാരിക എസ്ഡബ്ല്യൂഎം സംവിധാനത്തിലേക്ക് കൊണ്ടുവരേണ്ടതാണെന്നും, പ്രാദേശിക പുനഃചംക്രമണ വ്യവസായത്തിന് പിന്തുണ നൽകേണ്ടതാണെന്നും, പുതിയ തൊഴിലവസരങ്ങൾ

[26] കൊച്ചി, കോഴിക്കോട് കോർപ്പറേഷനുകൾ, പെരിന്തൽമണ്ണ, ആലുവ മുനിസിപ്പാലിറ്റികൾ ഒഴികെ

സൃഷ്ടിക്കേണ്ടതാണെന്നും സംസ്ഥാന നയം (2018) വ്യവസ്ഥ ചെയ്യുന്നു. എന്നാൽ, 2020-ൽ പുറപ്പെടുവിച്ച നയരേഖയിൽ മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജന സംവിധാനവുമായി അനൗപചാരിക മേഖലയെ സംയോജിപ്പിക്കുന്നതിന്റെ ആവശ്യം പരിഗണിക്കുകയോ നാളിതുവരെ ഇതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട എന്തെങ്കിലും മാർഗ്ഗരേഖകൾ പുറപ്പെടുവിക്കുകയോ ചെയ്തിട്ടില്ലെന്ന് ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു.

മാലിന്യ ശേഖരണത്തിലെ അനൗപചാരിക സംവിധാനത്തിന്റെ പ്രവർത്തനത്തെപ്പറ്റി ഓഡിറ്റ് താഴെപ്പറയുന്ന നിരീക്ഷണങ്ങൾ നടത്തി.:

- ആക്രി ഇടപാടുകാർ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ അളവും തരവും നിരീക്ഷിക്കാനോ അവയുടെ ശരിയായ സംഭരണവും നിർമ്മാർജ്ജനവും ഉറപ്പാക്കാനോ ഉള്ള ഒരു സംവിധാനവും ഇല്ലായിരുന്നു. തെരഞ്ഞെടുത്ത 15 യുഎൽബികളിലെ 42 ആക്രികടകളിൽ സംയുക്ത ഭൗതിക പരിശോധന നടത്തിയപ്പോൾ ഓഡിറ്റ് ശ്രദ്ധിച്ചത്, എട്ട്[27] യുഎൽബികളിൽ 31 അനധികൃത ആക്രി ഇടപാടുകാർ പ്രവർത്തിക്കുന്നുവെന്നും അവർ ശേഖരിക്കുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ സ്വഭാവം, ചരക്ക് നീക്കത്തിന്റെ രീതി, നിർമ്മാർജ്ജന കേന്ദ്രങ്ങൾ എന്നിവയെപ്പറ്റിയുള്ള വിശദാംശങ്ങൾ ഒന്നും യുഎൽബികൾക്ക് നൽകാൻ കഴിഞ്ഞില്ല എന്നുമാണ്. ഈ ആക്രി ഇടപാടുകാർ ശേഖരിക്കുന്ന മാലിന്യത്തിൽ പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദമല്ലാത്ത അപകടകരമായ വസ്തുക്കളും, ആപൽക്കരമായ ഘടകങ്ങളും ഉൾപ്പെടുന്നതിനാൽ അവയുടെ സംഭരണത്തിന്റെയും നിർമ്മാർജ്ജനത്തിന്റെയും കാര്യത്തിലുള്ള അലംഭാവം ആരോഗ്യ വിപത്തുകൾക്ക് കാരണമാകാം. കൂടാതെ, ആക്രി ഇടപാടുകാർ ശേഖരിക്കുന്ന ആക്രി സാധനങ്ങൾ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ പുറത്തേയ്ക്ക് കയറ്റിക്കൊണ്ടു പോകുന്ന സംഭവങ്ങൾ യുഎൽബികൾ നിരീക്ഷിക്കുന്നില്ലായെന്നും ഓഡിറ്റിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽപ്പെട്ടു.

തിരുവനന്തപുരം കോർപ്പറേഷനിലെ ഒരു ആക്രിഇടപാടുകാരന്റെ അംഗീകാരമില്ലാത്ത ശേഖരണ സ്ഥലത്ത് പ്ലാസ്റ്റിക് / അപകടകരമായ മാലിന്യം തീ കത്തി നശിച്ചതിന്റെ അവശിഷ്ടങ്ങൾ (2020 ഏപ്രിൽ)

- ഇ-മാലിന്യ (നിർമ്മാർജ്ജന) ചട്ടം, 2016-നായുള്ള നടപ്പാക്കൽ മാർഗ്ഗരേഖകൾ പ്രസ്താവിക്കുന്നത് “എൻഡ്-ഓഫ്-ലൈഫ്” ഉൽപ്പന്നത്തിന്റെ കയറ്റൽ, ഗതാഗതം, ഇറക്കൽ, സംഭരണം എന്നിവ നടത്തേണ്ടത് ആരോഗ്യം, പരിസ്ഥിതി, ഉൽപ്പന്നം[28] എന്നിവയ്ക്ക് നാശം വരാതെ ആയിരിക്കണം എന്നാണ്. എന്നാൽ, യുഎൽബി ഉദ്യോഗസ്ഥരുമൊത്ത് തിരുവനന്തപുരം, കോഴിക്കോട് കോർപ്പറേഷനുകളിലെയും, കൊയിലാണ്ടി, കായംകുളം, മാവേലിക്കര, അങ്കമാലി, ആലുവ, വടകര മുനിസിപ്പാലിറ്റികളിലെയും ആക്രിക്കടകളിൽ നേരിട്ട് നടത്തിയ പരിശോധനയിൽ വെളിപ്പെട്ടത്, കംമ്പ്യൂട്ടർ മോണിറ്ററുകൾ, ടെലിവിഷൻ സെറ്റുകൾ, റെഫ്രിജറേറ്ററുകൾ, ഇലക്ട്രിസിറ്റി കേബിൾ/വയറുകൾ തുടങ്ങിയ, ശ്രദ്ധാപൂർവ്വം കൈകാര്യം ചെയ്യേണ്ട ഇ-മാലിന്യം പാരിസ്ഥിതിക/ആരോഗ്യ മുൻകരുതലുകൾ ഒന്നും എടുക്കാതെ ആക്രിസാധനങ്ങൾക്കൊപ്പം തുറസ്സായ സ്ഥലത്ത് നിക്ഷേപിച്ചിരുന്നു എന്നാണ്.

---

[27] വടകര, കൊയിലാണ്ടി, മലപ്പുറം, നെയ്യാറ്റിൻകര, ഫെറോക്ക് മുനിസിപ്പാലിറ്റികൾ, കോഴിക്കോട്, കൊച്ചി, തിരുവനന്തപുരം കോർപ്പറേഷനുകൾ

[28] സംഭരണ കേന്ദ്രങ്ങൾ തങ്ങൾ ശേഖരിക്കുന്ന ഇ-മാലിന്യം അംഗീകൃത പൊളിച്ചുമാറ്റൽ അല്ലെങ്കിൽ പുനഃചംക്രമണം നടത്തുന്നവർക്ക് അയക്കുന്നത് വരെ സുരക്ഷിതമായ രീതിയിൽ സൂക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്. കാഥോഡ് റേ റ്റ്യൂബുകൾ, എൽസിഡി/എൽഇഡി/പ്ലാസ്മ ടെലിവിഷനുകൾ, എയർ കണ്ടീഷനറുകൾ, ഫ്ലൂറസന്റ് ലാമ്പുകൾ, മെർക്കുറി ചേർന്ന മറ്റ് ലാമ്പുകൾ, ഇവ തകരുന്നത് ഒഴിവാക്കാൻ പ്രത്യേക ശ്രദ്ധയോടെ വേണം നിർമ്മാർജ്ജനം ചെയ്യേണ്ടത്. കൂടാതെ, ഇ-മാലിന്യം സംഭരിക്കുമ്പോഴും കൊണ്ടുപോകുമ്പോഴും പരിസ്ഥിതിയ്ക്ക് ഒരു നാശവും വരുത്തരുതാത്തതാണ്.

തിരുവനന്തപുരം കോർപ്പറേഷനിലെ കിള്ളിപ്പാലത്ത്, അനധികൃത ആക്രി ഇടപാടുകാരൻ പ്ലാസ്റ്റിക്/അപകടകരമായ മാലിന്യ വസ്തുക്കൾ സൂക്ഷിച്ചിരുന്ന സ്ഥലത്ത് 2022 ജനുവരിയിൽ തീപിടുത്തം ഉണ്ടായി എന്നത്, നിർദ്ദിഷ്ട മുൻകരുതലുകൾ എടുക്കാതെ ഇ-മാലിന്യം/അപകടകരമായ മാലിന്യങ്ങൾ സൂക്ഷിച്ചതിന്റെ ഒരു പ്രതികൂലഫലം ആയിരുന്നു.

- ആക്രി ഇടപാടുകാർക്ക് അപകടകരവും അസഹ്യവുമായ (ഡി ആന്റ് ഒ) വ്യാപാരങ്ങൾക്കുള്ള ലൈസൻസ് കൊടുത്തപ്പോൾ, ഏതു വിധത്തിലുള്ള മാലിന്യം ശേഖരിക്കാനാണ് അവർക്ക് അനുമതിയുള്ളതെന്നോ, അംഗീകൃത റീസൈക്ലർ/പൊളിക്കുന്നവർ/നവീകരിക്കുന്നവരുമായി ഒരു ഔപചാരിക കരാർ ഉണ്ടോ എന്നും തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികൾ ഉറപ്പാക്കിയില്ല. ഇ-മാലിന്യം ശേഖരിക്കുന്നതിൽ നിന്ന് ആക്രി ഇടപാടുകാരെ യുഎൽബിയോ മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡോ വിലക്കാഞ്ഞത്, പിസിബിയുടെ അനുമതി ഇല്ലാതെയും ഇ-മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജന ചട്ടങ്ങൾ 2016-ന് വിരുദ്ധമായും ആക്രി ഇടപാടുകാർ ഇ-മാലിന്യം ശേഖരിക്കുന്നതിനും സംഭരിക്കുന്നതിനും ഇടയാക്കി. നിയമവിരുദ്ധമായ ആക്രികച്ചവടവും പരിവഹനവും തടയാനോ മാലിന്യത്തിന്റെ ശാസ്ത്രീയ നിർമ്മാർജ്ജനം ഉറപ്പാക്കാൻ ആക്രി ഇടപാടുകാരെ എസ്ഡബ്ല്യുഎം സംവിധാനത്തിൻ കീഴിൽ സംഘടിപ്പിക്കാനോ ശുചിത്വ മിഷൻ/യുഎൽബികൾ/ പിസിബി ഒരു നടപടിയും എടുത്തില്ല
- അന്തിമ കൂടിക്കാഴ്ചയിൽ (2022 മെയ്) സർക്കാർ പ്രസ്താവിച്ചത്, ഓഡിറ്റ് കണ്ടെത്തൽ ശ്രദ്ധിച്ചുവെന്നും കരട് ഓഡിറ്റ് റിപ്പോർട്ടിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ അനൗപചാരിക മേഖലയിലെ രജിസ്ട്രേഷൻ നടപടി ആരംഭിക്കാനും നിയന്ത്രണോദ്ദേശ ഇടപെടൽ നടപ്പിലാക്കാനും തീരുമാനിച്ചു എന്നുമാണ്.

2.1.5 വിവര വിദ്യാഭ്യാസ വിനിമയ പ്രവർത്തനങ്ങൾ

എസ്ഡബ്ല്യുഎം ചട്ടങ്ങൾ, 2016-ന്റെയും, എംഎസ്ഡബ്ല്യുഎം 2016 മാനുവലിന്റെയും വ്യവസ്ഥകൾ അനുസരിച്ച്, ഉറവിടത്തിൽ തന്നെയുള്ള തരംതിരിക്കലും, സംഭരണവും, പ്രാഥമിക ശേഖരണത്തിലും, പുനരുപയോഗം, പുനഃചംക്രമണം, വീണ്ടെടുക്കൽ എന്നിവയ്ക്കായി മാലിന്യം കൈമാറുന്നതിലും ഉള്ള പൗരന്റെ പങ്ക്, ശേഖരണ/നിർമ്മാർജ്ജന സേവനങ്ങൾക്കായി യൂസർ ഫീ കൊടുക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകത, പൊതുജനാരോഗ്യത്തിന്മേലും പരിസ്ഥിതിയുടെ മേലും ഖര-മാലിന്യത്തിന്റെ ആഘാതം ലഘൂകരിക്കുക എന്നിവയുടെ ആശയവും ആവശ്യകതയും പൊതു ജനത്തെ മനസ്സിലാക്കിക്കാനുള്ള വിവര വിജ്ഞാന വിനിമയ (ഐഇസി) നടപടികൾ സർക്കാരോ/ യുഎൽബികളോ ഏറ്റെടുക്കേണ്ടതാണ്. സുപ്രധാന പെരുമാറ്റ വ്യതിയാന മേഖലകളിൽ പൗരന്മാരെ ബോധവൽക്കരിക്കുന്നതിലേയ്ക്ക് സംസ്ഥാന ജില്ലാ എൽഎസ്ജിഐ തലത്തിൽ ഐഇസി പദ്ധതി തയ്യാറാക്കുന്നതിന് സംസ്ഥാനനയം വിഭാവനം ചെയ്തു. എന്നാൽ, സംസ്ഥാന/ജില്ലാ/യുഎൽബി തല ഐഇസി തന്ത്രമോ പദ്ധതിയോ ഇതുവരെ തയ്യാറാക്കിയിട്ടില്ല.

എസ്ബിഎം-യു ന്റെ കീഴിൽ, ഐഇസി പ്രവർത്തനങ്ങൾ നിർവ്വഹിക്കുന്നതിനായി 2015-16 മുതൽ 2019-20 വരെയുള്ള കാലയളവിൽ തെരഞ്ഞെടുത്ത 22 യുഎൽബികൾക്ക് ശുചിത്വമിഷൻ ₹1.57 കോടി കൈമാറി. എന്നാൽ, തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികൾ, 2021 മാർച്ച് വരെ, ഐഇസി കാര്യങ്ങൾക്ക് കുറഞ്ഞ പ്രധാന്യമാണ് കൊടുക്കുന്നതെന്ന് സൂചിപ്പിക്കും വിധം ₹64.49 ലക്ഷം മാത്രമാണ് (41 ശതമാനം) ചെലവഴിച്ചത്.

പരിശോധന നടത്തിയ യുഎൽബികളിലെ ഐഇസി പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ താഴെപ്പറയുന്ന ന്യൂനതകൾ ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു:

- തെരഞ്ഞെടുത്ത 22 യുഎൽബികളിൽ 13 എണ്ണം, ജൈവ മാലിന്യങ്ങളുടെ ഉറവിടത്തിലെ തരം തിരിക്കലിന്റെയും സംസ്കരണത്തിന്റെയും പ്രാധാന്യത്തെപറ്റി ഒരു ഐഇസി പ്രവർത്തനവും സംഘടിപ്പിച്ചില്ല.
- വിഷ മാലിന്യവും ബയോ-മെഡിക്കൽ മാലിന്യവും ഉൾപ്പെട്ട അപകടകരമായ ഗാർഹിക മാലിന്യങ്ങളുടെ പട്ടിക, തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികൾ വിജ്ഞാപനം ചെയ്യുകയോ പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തുകയോ ചെയ്തില്ല.
- പരിശോധന നടത്തിയ യുഎൽബികൾ ഇ-മാലിന്യം തരം തിരിക്കൽ, അല്ലെങ്കിൽ വിപുലീകൃത ഉൽപാദക ഉത്തരവാദിത്ത (ഇപിആർ) ത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ പ്രത്യേകമായ ഐഇസി പ്രവൃത്തി ആസൂത്രണം ചെയ്യുകയോ നടത്തുകയോ ചെയ്തില്ല. ഇത് ഇ-മാലിന്യം സംസ്കരണ കേന്ദ്രങ്ങൾ/ആക്രി ഇടപാടുകാരുടെ കയ്യിൽ എത്തിച്ചേരുന്നതിനും തുടർന്ന് അവയുടെ അനധികൃതമായ വിഘടനത്തിനും ഇടയാക്കി.
- പൊതു സ്ഥലങ്ങളിലും ജലാശയങ്ങളിലും മാലിന്യം തള്ളുകയും/കൂട്ടിയിടുകയും ചെയ്യുന്നതിനുള്ള പിഴ[29] ചുമത്തുന്നതിനെ സംബന്ധിച്ചുള്ള വ്യവസ്ഥകളെപ്പറ്റിയുള്ള അവബോധം, തെരഞ്ഞെടുത്ത 17 യുഎൽബികൾ സൃഷ്ടിച്ചില്ല.
- ഖരമാലിന്യങ്ങൾ കത്തിക്കുന്നതിലെയും കുഴിച്ചിടുന്നതിലെയും അപകടങ്ങളെപ്പറ്റി പൊതുജനങ്ങളെ ബോധവത്കരിക്കുന്ന ഐഇസി പ്രവൃത്തികളൊന്നും, തെരഞ്ഞെടുത്ത 22 യുഎൽബികളിൽ 15 എണ്ണവും ഏറ്റെടുത്തതായി കണ്ടില്ല.

മികച്ച സമ്പ്രദായങ്ങൾ

കത്തിക്കരുത്, വലിച്ചെറിയരുത് - ഇവയെപ്പറ്റിയുള്ള അവബോധം ചുവർ ചിത്രങ്ങളിലൂടെയും, ബസുകളുടെ പുറത്ത് പ്രദർശിപ്പിച്ച പരസ്യങ്ങളിലൂടെയും ഏലൂർ, പരപ്പനങ്ങാടി മുനിസിപ്പാലിറ്റികൾ പ്രചരിപ്പിച്ചു.

വാർഡ് തല ശുചീകരണ സമിതികൾ, ജനകീയാസൂത്രണം, സെമിനാറുകൾ, വീഡിയോ പ്രോഗ്രാമുകൾ, സൈൻ ബോർഡുകൾ, ബസ് ഷെൽറ്ററുകളിലെ പരസ്യങ്ങൾ

[29] കെഎം ആക്ട്, 1994-ന്റെ സെക്ഷൻ 334-ഉം, 2016 നവംബർ 4-ന് പുറപ്പെടുവിച്ച പോലീസ് വകുപ്പിന്റെ എക്സിക്യൂട്ടീവ് ഡയറക്ടീവ് നം.9/2016-ഉം

മുതലായവ മുഖേനയുള്ള നേരിട്ടുള്ള ഇടപെടലുകൾ നടത്തി എല്ലാ യുഎൽബികളും ഐഇസി പ്രവർത്തനങ്ങൾ ചെയ്തതായി സർക്കാർ മറുപടി നൽകി (2022 മെയ്).

എന്നാൽ, ഏറ്റെടുക്കേണ്ട പ്രവർത്തനങ്ങളുടെയോ അനുവദിക്കപ്പെട്ട ഫണ്ടുകളുടെയോ ടാർജറ്റുകളൊന്നും ഐഇസിയ്ക്ക് വേണ്ടി സംസ്ഥാനം നിശ്ചയിച്ചില്ലെന്ന് ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു. പൊതു സമൂഹവും ബന്ധപ്പെട്ട മറ്റുള്ളവരും മാലിന്യം കൈകാര്യം ചെയ്യുന്ന കാര്യത്തിൽ സ്ഥായിയായ ഒരു സ്വഭാവമാറ്റം കൊണ്ടു വരുന്നതിനായി, അവരുമായി നിരന്തര ആശയ വിനിമയം ആവശ്യമാകയാൽ, ഐഇസി യജ്ഞം ഒരു ഒറ്റത്തവണ നടപടിയായി ചുരുക്കേണ്ടതില്ല. നിരോധിക്കപ്പെട്ട പ്ലാസ്റ്റിക് ക്യാരി ബാഗുകളുടെ വ്യാപകമായ ഉപയോഗം, യുഎൽബി ജീവനക്കാർ പോലും മാലിന്യം കത്തിക്കുന്നത്, പൊതു സ്ഥലങ്ങളിൽ മാലിന്യം വലിച്ചെറിയുന്നതും, കൂട്ടിയിടുന്നതും, മാലിന്യം തരം തിരിക്കുന്നതിലെ പോരായ്മ എന്നിവ അടിവരയിടുന്നത് ഐഇസി നടപടികൾ ശക്തിപ്പെടുത്തേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകതയാണ്.

2.2 സാമ്പത്തിക നിർവ്വഹണം

2.2.1 മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനുള്ള ഫണ്ടിന്റെ ഉറവിടം

എൽഎസ്ജിഐകളുടെ വിഭവാടിസ്ഥാനത്തിൽ തനത് വരുമാനം, കേന്ദ്ര ധനകാര്യ കമ്മീഷൻ (സിഎഫ്സി) ഗ്രാന്റുകൾ, കേന്ദ്രസർക്കാർ ഗ്രാന്റുകൾ, സംസ്ഥാന ധനകാര്യ കമ്മീഷന്റെ ശുപാർശയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ സംസ്ഥാന സർക്കാരിൽ നിന്നും പരമ്പരാഗത ചുമതലകൾക്കും (പൊതു ഉദ്ദേശ്യ ഫണ്ട്), ആസ്തികളുടെ പരിപാലനത്തിനും (പരിപാലന ഫണ്ട്), വികസനകാര്യങ്ങൾക്കും (വികസന ഫണ്ട്) ലഭിച്ച ഫണ്ടുകൾ എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്നു. യുഎൽബികളിലെ മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനായുള്ള ധനസമാഹരണത്തിന്റെ വിവിധ ഉറവിടങ്ങൾ **ചാർട്ട് 2.1-ൽ** വിവരിക്കുന്നു.

പട്ടിക 2.1 : യുഎൽബികളിലെ മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനുള്ള ഫണ്ടിന്റെ ഉറവിടങ്ങൾ

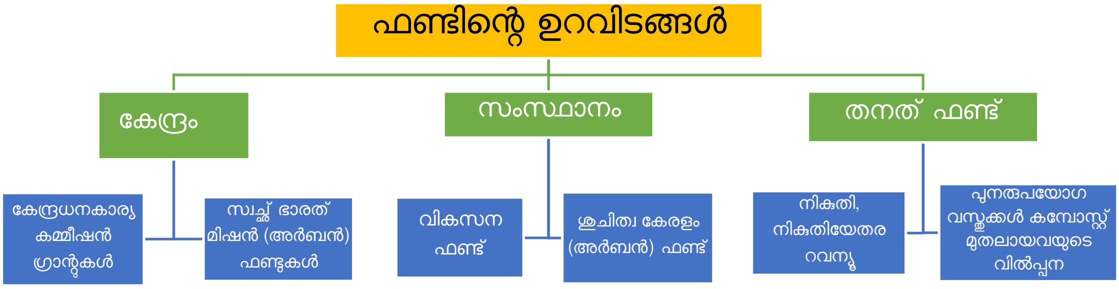

മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനുള്ള ഭൂമിയുടെ ചെലവ്, പ്ലാന്റ് ആന്റ് മെഷിനറി, എംഎസ്ഡബ്ല്യുഎമ്മിനുള്ള ദൈനംദിന ചെലവുകൾ, പ്രവർത്തനപരിപാലന ചെലവ്, നവീകരണ ചെലവ്, കണ്ടിൻജന്റ് ചെലവ് എന്നിവയ്ക്ക് യുഎൽബികൾ സർക്കാർ ഗ്രാന്റുകളെയാണ് ആശ്രയിച്ചത് എന്ന് പരിശോധന നടത്തിയ 22 യുഎൽബികളിലെ ധനകാര്യ പത്രികകളുടെ പരിശോധനയിൽ വെളിപ്പെട്ടു. മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിന് ചെലവ് കണ്ടെത്തുന്നതിനായുള്ള സർക്കാർ ഗ്രാന്റുകളിന്മേലുള്ള ആശ്രയത്വം 94 മുതൽ 100 ശതമാനം വരെ ആയിരുന്നു (**അനുബന്ധം 2**).

2.2.2 തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികളിലെ മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനുള്ള ചെലവ്

2016-2021 കാലയളവിൽ എസ്ഡബ്ല്യുഎംനായുള്ള വിവിധ ഫണ്ടുകളുടെ വകയിരുത്തലും ചെലവുകളും **ചാർട്ട് 2.2 -ൽ** കാണിച്ചിരിക്കുന്നു.

ചാർട്ട് 2.2 : 2016-2021 കാലയളവിൽ തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികളിൽ മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനുള്ള വകയിരുത്തലും ചെലവും (₹ലക്ഷത്തിൽ)

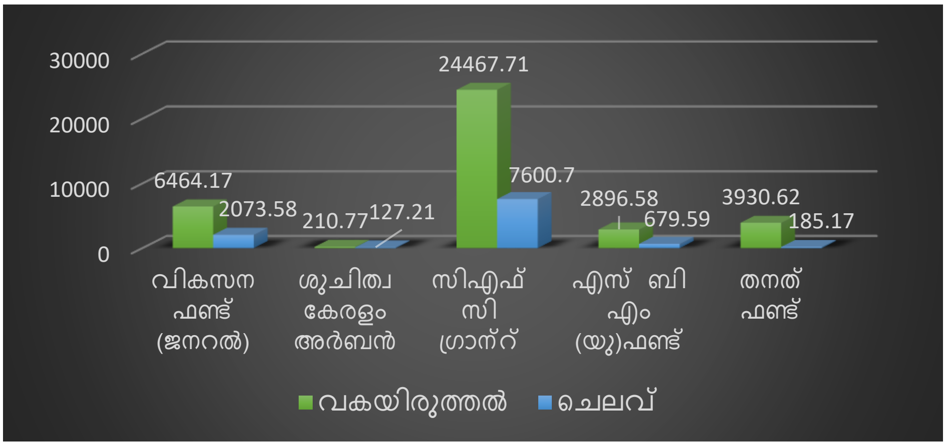

ഖരമാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനവുമായി (എസ്ഡബ്ല്യുഎം) ബന്ധപ്പെട്ട നിർബന്ധിത ചുമതലകൾ നിർവ്വഹിക്കുന്നതിന് യുഎൽബികൾ കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാന സഹായത്തെ ആണ് മുഴുവനായും ആശ്രയിക്കുന്നതെന്ന് വ്യക്തമാണ്. കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാന സഹായത്തിൽ നിന്നുമുള്ള ചെലവിന്റെ കാര്യക്ഷമതയായ 30.79 ശതമാനം എന്നത് വളരെ കുറവാണ്. 2016-21-ൽ അനുവദിച്ച ₹244.68 കോടി സിഎഫ്സി ഗ്രാന്റിൽ, ₹76.01 കോടി (31.07 ശതമാനം) മാത്രമേ ചെലവഴിക്കാനായുള്ളൂ. മാലിന്യ സംസ്കരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി അനുവദിക്കുന്ന കേന്ദ്ര സംസ്ഥാന ഫണ്ടുകളുടെയും തനത് ഫണ്ടുകളുടെയും വിനിയോഗം വർദ്ധിപ്പിക്കേണ്ടത് യുഎൽബികളുടെ അടിയന്തിര ആവശ്യമാണ്.

2.2.3 എസ്ഡബ്ല്യുഎമ്മിനായുള്ള ഫണ്ടുകളുടെ വകയിരുത്തലും വിനിയോഗവും

2.2.3.1 വികസന ഫണ്ട്

മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കായി വികസന ഫണ്ടിന്റെ (ജനറൽ) 10 ശതമാനം നിർബന്ധമായി വകയിരുത്തണമെന്ന് സംസ്ഥാന സർക്കാർ ഉത്തരവ് ഇറക്കി (2016 ജൂൺ). പിന്നീട്, മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനായുള്ള നിർബന്ധിത വ്യവസ്ഥ സർക്കാർ മാറ്റുകയും (2017 ഏപ്രിൽ) മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിന് മുൻഗണന നൽകിക്കൊണ്ട് ഹരിത കേരള മിഷൻ പ്രോജക്ടുകൾക്ക് വികസന ഫണ്ടിന്റെ (ജനറൽ) 15 ശതമാനം മാറ്റിവയ്ക്കാൻ തദ്ദേശ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് നിർദ്ദേശം നൽകുകയും ചെയ്തു. 2018 ഫെബ്രുവരിയിൽ, ലൈഫ്[30] മിഷൻ പ്രോജക്ടുകൾക്ക് വികസന ഫണ്ടിന്റെ (ജനറൽ) 20 ശതമാനം നിർബന്ധമായി മാറ്റി വയ്ക്കാനും ബാക്കി ഫണ്ടിന്റെ 15 ശതമാനമെങ്കിലും മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനും ജല സംരക്ഷണത്തിനുമുള്ള ഹരിത കേരളം മിഷൻ പ്രോജക്ടുകൾക്കായി വകയിരുത്താൻ യുഎൽബികളോട് വീണ്ടും നിർദ്ദേശിച്ചു.

മേൽപ്പറഞ്ഞ സർക്കാർ നിബന്ധനകൾക്ക് എതിരായി, തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികൾ മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനായി യഥാർത്ഥത്തിൽ വരുത്തിയ ചെലവ് (2016-21) വളരെ കുറവായിരുന്നു. വിശദവിവരം **പട്ടിക 2.3 -ൽ** കാണിച്ചിരിക്കുന്നു:

[30] കേരള സർക്കാരിന്റെ സമ്പൂർണ്ണ പാർപ്പിട സുരക്ഷാ പദ്ധതി

പട്ടിക 2.3 : തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികൾ 2016-2021 കാലയളവിൽ മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനായി വികസന ഫണ്ടിൽ (ജനറൽ) നിന്ന് വരുത്തിയ ചെലവ്

വർഷം	ലഭ്യമായ മൊത്തം വികസന ഫണ്ട് (ജനറൽ) (₹ലക്ഷത്തിൽ)	മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിന് ചെലവഴിക്കേണ്ട ശതമാനം	വകയിരുത്തേണ്ട തുക (₹ലക്ഷത്തിൽ)	വകയിരുത്തിയ തുക (₹ലക്ഷത്തിൽ)	യഥാർത്ഥ ചെലവ് (₹ ലക്ഷത്തിൽ)	വകയിരുത്തിയ തുകയിലെ യഥാർത്ഥ ചെലവിന്റെ ശതമാനം
2016-17	31365.17	10	3136.52	1630.26	198.04	0.63
2017-18	35858.52	15	5378.78	1560.30	498.82	1.39
2018-19	41437.45	12	4972.49	1351.07	325.28	0.78
2019-20	30780.39	12	3693.65	568.87	146.65	0.48
2020-21	54412.87	12	6529.54	1353.67	904.79	1.66

(ഉറവിടം : തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികളിലെ ഡേറ്റ)

ഫണ്ടിന്റെ 10-15 ശതമാനം വരെ വേണ്ട നിർബന്ധിത വിനിയോഗത്തിന്റെ സ്ഥാനത്ത്, തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികൾ 0.48-1.66 ശതമാനം മാത്രമേ മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനുവേണ്ടി വിനിയോഗിച്ചുള്ളൂ. വികസന ഫണ്ടിൽ (ജനറൽ) നിന്ന് തുക വകയിരുത്താത്ത യുഎൽബികളുടെ എണ്ണം പ്രതിവർഷം ഒന്ന് മുതൽ ആറ് വരെ ആയിരുന്നു. യുഎൽബികളിലേക്ക് കൈമാറ്റം ചെയ്യപ്പെട്ട ഒരു പ്രധാന ചുമതലയ്ക്കായി ഫണ്ട് തുച്ഛമായി ചെലവഴിച്ചത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത് മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിന് വേണ്ടി പുതിയ പ്രോജക്ടുകൾ ഏറ്റെടുത്ത് നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുള്ള യുഎൽബികളുടെ വിമുഖതയെയാണ്.

2.2.3.2 എസ്ബിഎം (അർബൻ) ഫണ്ടിന്റെ വിനിയോഗം

2018-2021 വരെയുള്ള കാലയളവിൽ, തെരഞ്ഞെടുത്ത 22 യുഎൽബികൾക്ക്, എസ്ബിഎം-യുവിൽ പ്രോജക്ടുകൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് ആദ്യ ഗഡുവായി ₹28.97 കോടി ലഭിച്ചു. തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികളിലെ വിനിയോഗത്തിന്റെ വിശദാംശങ്ങൾ **പട്ടിക 2.4-ൽ** വിവരിച്ചിരിക്കുന്നു.

പട്ടിക 2.4 : 2018-21 കാലയളവിലെ എസ്ബിഎം-യു ഫണ്ടിന്റെ വരവും വിനിയോഗവും

(₹ ലക്ഷത്തിൽ)

വർഷം	കിട്ടിയ തുക			അനുബന്ധ യുഎൽബി വിഹിതം (41.7%)	ആകെ വരവ്	മൊത്തം ചെലവ്				
	കേന്ദ്ര വിഹിതം (35%)	സംസ്ഥാന വിഹിതം (23.3%)	ആകെ കേന്ദ്ര സംസ്ഥാന വിഹിതം (58.3%)			കേന്ദ്ര വിഹിതം	സംസ്ഥാന വിഹിതം	ആകെ കേന്ദ്ര സംസ്ഥാന വിഹിതം	യുഎൽബി വിഹിതം	മൊത്തം ചെലവ്
2018-19	665.4	442.97	1108.37	792.78	1901.15	2.55	1.69	4.24	3.01	7.25
2019-20	111.81	74.43	186.24	133.21	319.45	64.15	94.4	158.55	41.49	200.04
2020-21	961.74	640.24	1601.98	1145.84	2747.82	317.31	199.49	516.8	708.59	1225.39
ആകെ	**1738.95**	**1157.64**	**2896.59**	**2071.83**	**4968.42**	**384.01**	**295.58**	**679.59**	**753.09**	**1432.68**

(ഉറവിടം : തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികളിലെ ഡേറ്റ)

ദൗത്യകാലയളവിനുള്ളിൽ[31] ഡിപിആറുകൾ തയ്യാറാക്കണമെന്നും ഡിപിആർ ഘടകങ്ങളുടെ നടപ്പാക്കലിനായി ഫണ്ട് നേടുകയും ചെയ്യണമെന്നും എസ്ബിഎം-യു

[31] 2019 ഒക്ടോബർ 2-നു അവസാനിക്കുന്ന

മാർഗ്ഗരേഖകൾ വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിരുന്നെങ്കിലും, 2021 മാർച്ച് 31 വരെ സംസ്ഥാന കേന്ദ്ര വിഹിതങ്ങളുടെ 23.46 ശതമാനം[32] മാത്രമേ യുഎൽബികൾക്ക് ചെലവഴിക്കാൻ കഴിഞ്ഞുള്ളൂ. ഡിപിആറുകൾ സമയബന്ധിതമായി തയ്യാറാക്കുന്നതിലും അംഗീകാരം നൽകുന്നതിലും ഉണ്ടായ വീഴ്ചകൾ കാരണം ₹45.82 കോടിയുടെ കേന്ദ്രസഹായം നഷ്ടപ്പെടാൻ ഇടയാക്കിയത് ഈ റിപ്പോർട്ടിൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുണ്ട്. അംഗീകരിച്ച പദ്ധതികളിൽ ഭൂരിപക്ഷവും മൂലധനസ്വഭാവമുള്ളവ ആയിരുന്നതിനാൽ കുറഞ്ഞ ചെലവും പ്രോജക്ടുകൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിലെ കാലതാമസവും എസ്ഡബ്ല്യുഎം-ന്റെ ദീർഘകാല സുസ്ഥിര പരിഹാരകാര്യങ്ങളെ പ്രതികൂലമായി ബാധിക്കും.

2.2.3.3 എസ്ഡബ്ല്യുഎം പദ്ധതികൾക്കായി തനത് ഫണ്ടിന്റെ തുച്ഛമായ വിനിയോഗം

കേരളാ മുനിസിപ്പാലിറ്റി ആക്ട്, 1994-ന്റെയും അനുബന്ധചട്ടങ്ങളുടെയും വ്യവസ്ഥകൾ പ്രകാരം യുഎൽബികൾ പിരിക്കുന്ന നികുതി നികുതിയേതര വരുമാനമാണ് തനത് ഫണ്ടിൽ ഉൾപ്പെടുന്നത്. ഓഡിറ്റ് കാലയളവിൽ തനതു ഫണ്ടിൽ നിന്നും എസ്ഡബ്ല്യുഎമ്മിന് അനുവദിച്ച ₹39.31 കോടിയിൽ ₹1.85 കോടി മാത്രമാണ് ഉപയോഗിച്ചത്; ഇത് വെറും 4.71 ശതമാനം മാത്രമാണ്. ഓഡിറ്റ് കാലയളവിൽ, തെരഞ്ഞെടുത്ത മുനിസിപ്പാലിറ്റികൾക്ക്[33] തനത് ഫണ്ട് നീക്കിയിരിപ്പ് ₹ഒരു കോടിയ്ക്ക് മുകളിലും തെരഞ്ഞെടുത്ത കോർപ്പറേഷനുകൾക്ക് ₹13.75 കോടി മുതൽ ₹259.26 കോടി വരെയും ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ, ഓഡിറ്റ് കാലയളവിൽ 14 യുഎൽബികൾ എസ്ഡബ്ല്യുഎം പദ്ധതികൾ നടപ്പാക്കുന്നതിനായി തനതു ഫണ്ടിൽ നിന്ന് ഒരു തുകയും ചെലവാക്കിയില്ല. ശേഷിക്കുന്ന എട്ട് യുഎൽബികളിലെ[34] വിനിയോഗത്തിന്റെ ശതമാനം 5.34 വരെ മാത്രം ആയിരുന്നു. മതിയായ തനത് ഫണ്ടുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നിട്ടും, ഫലപ്രദമായ മാലിന്യ നിർമ്മാർജനത്തിന് ഫണ്ടിന്റെ വർദ്ധിത വിഹിതം അനുവദിക്കുന്നതിലും വിനിയോഗിക്കുന്നതിലും ഈ യുഎൽബികൾ വിമുഖരായിരുന്നു.

2.2.3.4 സേവന ഉപനികുതിയുടെ കുറഞ്ഞ വിനിയോഗം

കെഎം ആക്ടിന്റെ സെക്ഷൻ 235 അനുസരിച്ച് ഇളവ് അനുവദിക്കപ്പെട്ട കെട്ടിടങ്ങൾക്കൊഴികെയുള്ളവയ്ക്ക് പൊതുശുചിത്വം, ചപ്പുചവറുകൾ, മൃഗങ്ങളുടെ ജഡം മുതലായ ഖരമാലിന്യങ്ങളുടെ സുരക്ഷിതമായ നീക്കം ചെയ്യൽ എന്നീ സേവനങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കുന്നതിനായി കെട്ടിട നികുതിയിന്മേൽ നാല് ശതമാനം സേവന ഉപനികുതി ഈടാക്കാൻ മുനിസിപ്പൽ കൗൺസിലിനെ, കേരള മുനിസിപ്പാലിറ്റി (കെട്ടിട നികുതിയും, സേവന ഉപനികുതിയും, സർച്ചാർജ്ജും) ചട്ടങ്ങൾ, 2011-ന്റെ ചട്ടം 27 അനുവദിക്കുന്നു. തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികളിൽ 14 യുഎൽബികൾ എസ്ഡബ്ല്യുഎമ്മിനായി സേവന ഉപനികുതി പിരിച്ചു. പിരിച്ചെടുത്ത സേവന ഉപനികുതി നിക്ഷേപിക്കുന്നതിന് യുഎൽബികൾ പ്രത്യേക അക്കൗണ്ട് സൂക്ഷിക്കാതെ മറ്റ് വരവുകൾക്കൊപ്പം തനത് ഫണ്ടിൽ നിക്ഷേപിച്ചു. ഓഡിറ്റ് കാലയളവിൽ, എസ്ഡബ്ല്യുഎം പദ്ധതികൾക്കായി തനത് ഫണ്ടിൽ നിന്നുള്ള വിനിയോഗത്തിന്റെ വ്യാപ്തി, സേവന ഉപനികുതിയായി ശേഖരിച്ച തുകയേക്കാൾ വളരെ കുറവായിരുന്നു എന്ന് ഓഡിറ്റ് നിരീക്ഷിച്ചു. തെരഞ്ഞെടുത്ത 14 യുഎൽബികളിൽ എസ്ഡബ്ല്യുഎം പദ്ധതികൾക്ക് വേണ്ടി തനത് ഫണ്ടിൽ നിന്നുള്ള ഉപയോഗവും, സമാഹരിച്ച സേവന ഉപനികുതിയുടെ വ്യാപ്തിയും **പട്ടിക 2.5-ൽ** കാണിച്ചിരിക്കുന്നു.

[32] 679.59/2896.59

[33] ആലുവ ഒഴികെ

[34] തിരുവനന്തപുരം കോർപ്പറേഷൻ, നെടുമങ്ങാട്, ഏലൂർ, മരട്, പരപ്പനങ്ങാടി,പെരിന്തൽമണ്ണ നിലമ്പൂർ, ഫെറോക്ക് മുനിസിപ്പാലിറ്റികൾ

പട്ടിക 2.5 : തെരഞ്ഞെടുത്ത 14 യുഎൽബികൾ സമാഹരിച്ച സേവന ഉപനികുതിയും തനതു ഫണ്ടുകളുടെ ശേഖരണവും വിനിയോഗവും

വർഷം	ശുചിത്വത്തിനും മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനുമായി ശേഖരിച്ച സേവന ഉപനികുതി (വസ്തു നികുതിയുടെ 4 ശതമാനം) (₹ലക്ഷത്തിൽ)	എസ്ഡബ്ല്യൂഎമ്മിനായി വിനിയോഗിച്ച തനത് ഫണ്ട് (₹ലക്ഷത്തിൽ)	സമാഹരിച്ച സേവന ഉപനികുതിയ്ക്കെതിരെ എസ്ഡബ്ല്യൂഎമ്മിനായി വിനിയോഗിച്ച തനത് ഫണ്ടിന്റെ ശതമാനം
2016-17	78.80	0.98	1.24
2017-18	103.74	0.01	0.01
2018-19	421.99	1.38	0.33
2019-20	396.82	86.88	21.89
2020-21	444.73	95.93	21.57
ആകെ	**1446.08**	**185.18**	**12.81**

(ഉറവിടം : തെരഞ്ഞെടുത്ത 14 യുഎൽബികളിലെ ഡേറ്റ)

ഓഡിറ്റ് കാലയളവിൽ, പൊതു ശുചിത്വത്തിനും മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനുമായി 14 യുഎൽബികൾ ₹14.46 കോടി രൂപയുടെ സേവന ഉപനികുതി സമാഹരിച്ചുവെങ്കിലും എസ്.ഡബ്ല്യൂ.എം. പദ്ധതികൾക്കായി ₹1.85 കോടി രൂപ (12.81 ശതമാനം) മാത്രമാണ് ആകെ ചെലവഴിച്ചത്. ബാക്കിയുള്ള എട്ട് യുഎൽബികൾ[35] സേവന ഉപനികുതി പിരിച്ചതു പോലുമില്ല. ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിന് വേണ്ടി അധിക ഫണ്ടുകൾ സമാഹരിക്കുന്നതിന് യുഎൽബികൾ കൊടുക്കുന്ന മുൻഗണനയുടെ അഭാവത്തെയാണ്.

2.2.3.5 യൂസർ ഫീ

എംഎസ്ഡബ്ല്യൂഎം മാനുവൽ യൂസർഫീയെ നിർവ്വചിക്കുന്നത് ഒരു ബൈലോ മുഖാന്തരം യുഎൽബി, മാലിന്യ ഉൽപാദകരിൽ ചുമത്തുന്ന ഫീസ് എന്നാണ്. ഭവനങ്ങൾ/സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ നിന്ന്, അവർക്ക് കൊടുക്കുന്ന സേവനങ്ങൾക്കായി, യൂസർഫീ പിരിക്കാനുള്ള ചുമതല ഹരിത കർമ്മസേനയെയാണ് (എച്ച്കെഎസ്)[36] ഏൽപ്പിച്ചിരുന്നു. കുടുംബശ്രീയുടെ കമ്മ്യൂണിറ്റി ഡെവലപ്പ്മെന്റ് സൊസൈറ്റിയുമായി ആലോചിച്ച്, എച്ച്കെഎസ് പിരിക്കേണ്ട യൂസർഫീ നിശ്ചയിക്കേണ്ടിയിരുന്നത് തദ്ദേശ സ്വയംഭരണസ്ഥാപനങ്ങൾ ആയിരുന്നു. യൂസർഫീ എച്ച്കെഎസ് കൺസോർഷ്യം അക്കൗണ്ടിൽ നിക്ഷേപിക്കേണ്ടിയിരുന്നതും, ജൈവ, അജൈവ മാലിന്യ ശേഖരണം, പരിസരം മോടിപിടിപ്പിക്കൽ മുതലായവ ഉൾപ്പെടുന്ന വിവിധ കാര്യപരിപാടികൾക്ക് മറ്റ് ഫണ്ടുകളോടൊപ്പം[37] ഉപയോഗിക്കേണ്ടതുമായിരുന്നു. തെരഞ്ഞെടുത്ത യുഎൽബികളിലെ എച്ച്കെഎസ് അവരുടെ പരിധിയിലുള്ള വീടുകളിൽ നിന്നും സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും സ്ഥിരമായി യൂസർഫീ പിരിച്ചില്ലെന്ന് നിരീക്ഷിക്കപ്പെട്ടു. ഈ യുഎൽബികളിലെ യൂസർഫീ പിരിവിന്റെ ശതമാനം പൂജ്യം[38] മുതൽ 35.89[39] ശതമാനം മാത്രമായിരുന്നു.

സർക്കാർ നിർദ്ദേശപ്രകാരം യുഎൽബികൾ യൂസർ ഫീ പിരിവ് ഉറപ്പാക്കിയിരുന്നെങ്കിൽ, ലഭിക്കുമായിരുന്ന വരുമാനം കണക്കാക്കാൻ ഓഡിറ്റ് ശ്രമിച്ചു **(അനുബന്ധം 3)**. നിർദ്ദിഷ്ട നിരക്കിലുള്ള യൂസർഫീ കൃത്യമായി പിരിച്ചെടുക്കുന്നതിൽ മാലിന്യ

---

[35] കൊച്ചി, കോഴിക്കോട് കോർപ്പറേഷനുകൾ, അങ്കമാലി, മലപ്പുറം, കൊയിലാണ്ടി, കോതമംഗലം, മഞ്ചേരി, ഫറോക്ക് മുനിസിപ്പാലിറ്റികൾ

[36] മാലിന്യനിർമ്മാർജ്ജന പ്രശ്നപരിഹാരത്തിനുള്ള വികേന്ദ്രീകൃത പരിഹാരമായി കേരളസർക്കാർ രൂപീകരിച്ചത് (2017 ജൂലൈ)

[37] അജൈവ മാലിന്യങ്ങൾ ഏജൻസിയ്ക്ക് കൊടുക്കുന്നതിൽ നിന്നും, മേളകൾ/ആഘോഷങ്ങൾ നടത്തുന്നതിൽ നിന്നും, ബയോ കമ്പോസ്റ്റ് , കിച്ചൻ ബിന്നുകൾ മുതലായവയുടെ വിൽപ്പനയിൽ നിന്നുമുള്ള വരുമാനം

[38] മാവേലിക്കര മുനിസിപ്പാലിറ്റി

[39] ഫെറോക്ക് മുനിസിപ്പാലിറ്റി

നിർമ്മാർജ്ജനപ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുള്ള ഫണ്ടുകളുടെ വിനിയോഗിക്കപ്പെടാത്ത ഒരു പ്രധാന ഉറവിടമുണ്ട്.

മാലിന്യം ശേഖരിക്കുന്നവരുടെ നിലനിൽപ്പ് ഉറപ്പാക്കാനായി വയബിലിറ്റി ഗ്യാപ് ഫണ്ടിംഗ് ലഭ്യമാക്കിക്കൊണ്ട് ഈ മേഖലയിൽ ഇടപെട്ടു കൊണ്ടിരിക്കുകയാണെന്ന് അന്തിമകൂടിക്കാഴ്ചയിൽ (2022 മെയ്) സർക്കാർ പ്രസ്താവിച്ചു. എച്ച്കെഎസ് പ്രതിമാസം ശേഖരിക്കുന്ന വരുമാനം കണക്കാക്കാനായി സർക്കാർ ഒരു വിശകലനം നടത്തിയപ്പോൾ, വരുമാനം സംബന്ധിച്ച് സമ്മിശ്രഫലങ്ങൾ നിരീക്ഷിച്ചു. മാലിന്യം ശേഖരിക്കുമ്പോഴും യൂസർ ഫീ അടയ്ക്കാൻ ആളുകൾ വിസമ്മതിച്ച നിരവധി സംഭവങ്ങളുണ്ടെന്നും സർക്കാർ അറിയിച്ചു. ലഭ്യമായ സേവനങ്ങൾക്കുള്ള യൂസർഫീ അടയ്ക്കുന്നതിന് അനുകൂലമായ മനോഭാവം വളർത്തിയെടുക്കാൻ പൊതുജനങ്ങളെ പ്രബുദ്ധരാക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകതയെയാണ് സർക്കാരിന്റെ മറുപടി അടിവരയിടുന്നത്.

ശുപാർശ 1 : യുഎൽബികളിൽ ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന എല്ലാത്തരം മാലിന്യത്തിന്റെയും മതിയായ സംസ്കരണവും നീക്കം ചെയ്യലും ഉറപ്പാക്കാനായി, ഉൽപാദിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ അളവിന്റെയും ഘടനയുടെയും ശാസ്ത്രീയമായ നിർണ്ണയം മുൻഗണനയോടെ നടത്തുന്നത് സർക്കാർ ഉറപ്പാക്കേണ്ടതാണ്. നൂതനവും കാര്യക്ഷമവുമായ സംസ്കരണരീതി കണ്ടെത്തുന്നതിനും ആസൂത്രണം ചെയ്യുന്നതിനും വേണ്ടി, നിർമ്മാർജ്ജനം ചെയ്യാനും നീക്കം ചെയ്യാനുമുള്ള മാലിന്യത്തിന്റെ യഥാർത്ഥ അളവ് നിർണ്ണയിക്കുന്നതിനായി, മാലിന്യ സംസ്കരണ സംവിധാനത്തിലൂടെ കടന്നു പോകുന്ന മാലിന്യത്തിന്റെ അളവ് വിവിധ സ്ഥലങ്ങളിലും വിവിധ സീസണുകളിലും നിർണ്ണയിക്കേണ്ടത് ആവശ്യമാണ്.

ശുപാർശ 2 : കാര്യക്ഷമമായ മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനുവേണ്ടി യുഎൽബികൾ മുനിസിപ്പൽ ഖരമാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജന പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിച്ചു എന്നും ബൈലാകൾ അംഗീകരിച്ചു എന്നും സർക്കാർ ഉറപ്പാക്കേണ്ടതാണ്. അനൗപചാരികമായി മാലിന്യം ശേഖരിക്കുന്നവരെയും കൂടി ഔപചാരിക സംവിധാനത്തിലേക്ക് ചേർക്കാനുള്ള നടപടികൾ ഉൾപ്പെടുത്തിവേണം മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജന പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിക്കാൻ.

ശുപാർശ 3 : ലഭ്യമായ ഫണ്ടിന്റെ കാര്യക്ഷമമായ വിനിയോഗം ഉറപ്പ് വരുത്തുന്ന രീതിയിൽ വാർഷിക പദ്ധതികളും ലക്ഷ്യങ്ങളും രൂപീകരിച്ചു കൊണ്ട്, സർക്കാർ യുഎൽബികളുടെ വിവര വിജ്ഞാന വിനിമയ (ഐഇസി) പ്രവർത്തനങ്ങളെ സുസ്ഥിരമായ രീതിയിൽ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. മാലിന്യ ഉൽപാദനം കുറയ്ക്കൽ, മാലിന്യത്തിന്റെ പരമാവധി പുനരുപയോഗം, മാലിന്യത്തിന്റെ തരംതിരിക്കൽ, പൊതു സ്ഥലങ്ങളിൽ മാലിന്യം നിക്ഷേപിക്കാതിരിക്കൽ തുടങ്ങിയവയുടെ ആവശ്യകതയെപ്പറ്റി മാലിന്യ ഉൽപാദകരെ ബോധവൽക്കരിക്കുന്നതിന് സർക്കാർ അതിന്റെ പൊതുജന സമ്പർക്ക വകുപ്പിലൂടെയും മറ്റ് ഏജൻസികളിലൂടെയും ഐഇസി പ്രവൃത്തികൾ നടത്തേണ്ടതാണ്.

ശുപാർശ 4: യുഎൽബികൾ മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിനായി വകയിരുത്തിയ കേന്ദ്ര/സംസ്ഥാന ഫണ്ടുകൾ, തനതുഫണ്ട് എന്നിവയുടെ വിനിയോഗ വ്യാപ്തി കൂട്ടുന്നുവെന്ന് സർക്കാർ ഉറപ്പുവരുത്തേണ്ടതാണ്. മാലിന്യ നിർമ്മാർജ്ജന പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ ചെലവിലേക്ക് വേണ്ടി സേവന ഉപനികുതി, യൂസർഫീ എന്നിവയുടെ പിരിച്ചെടുക്കൽ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള ആത്മാർത്ഥമായ ശ്രമം അവർ നടത്തേണ്ടതാണ്.

ശുപാർശ 5: ഖരമാലിന്യനിർമ്മാർജ്ജനത്തിന് മാത്രമായി തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ ഒരു നിർബന്ധിത ചെലവിന്റെ കുറഞ്ഞ ശതമാനം നിശ്ചയിക്കുന്നത് പരിഗണിക്കേണ്ടതാണ്.